Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

LKA

Laisvojo Lietuvis

PASKIRAS NUMERIS 10 PENU

Lithuanian Weekly

Lietuviu savaitraštis

Nr. 12 (189) Londonas, 1951 m. kovo 30 d. V METAI

ALBANIJA VERČIAMA RAUDONĄJA BAZE

Plačiai pasklydo žinios apie tai, kas dabar dedasi apsatelitintoje Albanijoje. Šis kraštas, esąs prie Adrijos jūros, pasirodo, smarkiu tempu verčiamas Sovietų Rusijos karine baze. Prieš tris savaites į Albaniją atvyko Sovietinės kariuomenės ištisa brigada. Turint galvoj, kad ir anksčiau į Albaniją buvo atsiųsta raudonosios kariuomenės, dėl to jos ten dabar yra ne mažai. Be to į tą kraštą yra atsiųsta iš Rusijos ir jos satelitų kraštų visokių specialistų būriai. Vieniems jų duota uždaviniai greičiau kraštą susatelitinti, kitiems — pristatyti tvirtovių, aerodromų ir karinių bazių. Karo laivyno bazė Valonoje jau pastatyta. Dabar ten statomas aerodromas, pritaikytas didesniems karo lėktuvams. Tarp Valonos ir Brindizi (Italijoj) esanti Saseno sala ištisai rusų okupuota. Čia rusai stato tvirtovę. Gyventojams uždrausta iš salos išvykti. Ir kitos žinios rodo, kad Maskva negaili nei žmonių, nei lėšų Albaniją paversti stipria baze, kuri yra toliausia į vakarus išsišokusi.

PERSIJOJ DAR NERAMU

Persijoje, politinio teroro ir pastangų nacionalizuoti naftos laukus sukeltas nerimas ir nesaugumas neaprimo. Sostinėje ir kai kuriose kitose Persijos vietose paskelbtoji karinė būtis buvo dar išplėsta, nes komunistai ir kitos kraštutinės srovės pradėjo kurstyti naftos laukuose dirbančius darbininkus streikuoti. Esamomis žiniomis, iš 80.000 ten dirbančių, apie trečdalis buvo sustreikavę. Persų vyriausybė įsakė suimti streikų vadus ir sustiprinti naftos pramonės srities apsaugą. Tuo tikslu į ten pasiųsta kariuomenės daliniai.

Būklė Persijoje nerami. Šiuo laiku ją švelnina persų naujų metų šventės. Po švenčių, kai susirinks parlamentas, galimas dalykas, būklė gali dar pablogėti, nes iškils naujai vyriausybei pasitikėjimo klausimas. Dabar kai kurios partijos išleistuose pareiškimuose laiko naujojo min. pirm. Husein'a Ala paskyrimą, taip pat ir karinės būklės paskelbimą neteisėtais veiksmais.

RAUDONASIS TERORAS KINIJOJE

Hongkongo laikraščiai paskelbė žinių apie būklę komunistų valdomoje Kinijoje. Iš jų aiškėja, kad ten siaučia ne tik badas, bet ir siaubą keliąs teroras, kuris visai panašus rusiškajam, enkavedistų vykdomam terorui savo dydžiu ir žiaurumu. Nuo praeitų metų lapkričio mėn., iki šių metų pradžios, mažiausia vienas milijonas žmonių Kinijoje buvo suimta ir ketvirtis milijono nužudyta, kaip liaudies priešai. Ypatingai teroras padidėjo po to, kai Kinija įsivėlė į Korėjos karą. Šių metų vasario mėn. teroras dar sustiprėjo, nes komunistinė valstybės taryba mirties bausmių sąrašą praplėtė, įtraukdama į jį tokius nusikaltimus, kaip: „imperializmo rėmimas", „priešrevoliuciją propagandos skleidimas", „žalingų gandų skleidimas", „ūkinių uždavinių nepildymas" ir panašūs dalykai, kuriuos labai lengva pritaikyti, o kam pritaikomatas lieka be galvos.

DARBOTVARKES KONFERENCIJA

Keturių didž. valstybių užs. reik. minist. pavad. konferencija Paryžiuje jau tris savaites tariasi dėl darbų tvarkos būsimai užsienio reikalų ministerių konferencijai, bet nesusitarė. Prieš Velykas buvo slaptas pasitarimas, bet sekantis posėdis parodė, kad nuomonių skirtumas tebelieka, koks buvęs.

Po Velykų prasidėjusi konferencija spėjimų dėl kompromiso nepatvirtino, nes pirmasis posėdis baigėsi taip, kaip ir visi prieš tai buvę. Nežiūrint tokios eigos, nematyti nei vienoj, nei kitoj pusėj palinkimo baigti pasitarimus dėl vilties stokos susitarti.

AMERIKOS BAZĖS GRENLANDIJOJ

Amerika ir Danija pradėjo pasitarimus dėl Amerikos karinių bazių Grenlandijoj atnaujinimo atvejui Sov. Rusijos agresijos prieš Europą, vakarų pusrutulio, ar šiaurės kraštus. Amerikos bazės Grenlandijoj buvo įsteigtos antrojo pasaulinio karo metu. Jos tada vakarų gynybos atžvilgiu suvaidino labai svarbų vaidmenį, o būsimo karo atveju, be abejones, galės suvaidinti dar didesnį.

SAVAITĖS IVYKIAI

KORĖJOS KARAS

Kovo 23 d. JTO kariuomenė išmetė stiprų oro desantą tarp Seulo miesto ir 38 lygiagretės. Tūkstančiai Amerikos parašiutininkų, ginklai, mašinos ir amunicija buvo iš lėktuvų nuleista. Desantas tuojau susitvarkė kovos vienetais ir pradėjo veikti. Tuo pačiu laiku desanto link pajudėjo šarvuoti Amerikiečių daliniai, kurie kovodami netrukus ir susijungė su desantu. Desantą dengė stipri JTO aviacija.

Ši operacija priešui buvo tikra staigmena. Kai jis susiorientavo kas įvyko, jau nebebuvo kelio į šiaurę trauktis. Tuo būdu buvo apsuptos didelės kinų ir šiaurės korėjiečių pajėgos. Iki kovo 29 d. šis jų prietiltis dar laikėsi, bet buvo labai suspaustas. Tuo tarpu kiti JTO daliniai visu frontu priartėjo prie 38 lygiagretės, o pietų Korėjos kariuomenė net buvo perėjusi ją. Ėjimas toliau į šiaurę už tos lygiagretės laikoma politiniu klausimu, dėl kurio JTO dar nepasisakė, besitikėdama geruoju kinus iš Korėjos priversti pasitraukti.

* * *

Gen. MacArthur'as, prieš Velykas aplankęs Korėjos frontą, savo pareiškime pasakė, jog sutiktų su komunistinių pajėgų vadu tartis dėl būdų sustabdyti tolimesnį kraujo praliejimą Korėjoje. Be to jis pridūrė, kad priešas turėtų suprasti kokiame pavojuje jis atsidurtų, jei JTO atsisakytų toliau būti tolerantinga riboti karą vien Korėja. Jei karo veiksmai išsiplėstų į jo pakraščius ir vakarines bazes, tai tuojau sudarytų karinę katastrofą raudonajai Kinijai.

Šis gen. MacArthur'o pareiškimas, kaip aiškėja, buvo ne maža staigmena tiek JAV vyriausybei, tiek JTO, nes jas užklupo iš netyčių. Dėl to įvairiose politinėse sferose jis sukėlė daug komentarų, nepasitenkinimo ir net už tai buvo baramas. Tačiau ne maža visuomenės dalis ir palaikė generolą, teisindama jį, kad Korėjos karas tikrai įėjo į tokią būklę, jog esamose sąlygose negali būti užbaigtas ir gali labai ilgai užsitęsti.

Stebėtojai iš to pareiškimo linkę daryti išvadas, kad priminimas Kinijai Korėjos karo veiksmus išplėsti, ar ėjimas iki šiaurinės Korėjos sienos, gali išprovokuoti Rusiją į Korėjos karą įsivelti. Kad toks atvejis galimas, rodo žinios apie didelius Rusijos kariuomenės telkinius Sibire, netoli Korėjos sienos.

Kovo 27 d. Vašingtone buvo susirinkusi JTO narių, pasiuntusių karinę pagalbą Korėjai, konferencija. Kaip aiškėja, ir jos darbų tvarkoj buvo gen. MacArthur'o pareiškimas. Tačiau apie kokius nors jos nutarimus žinių nebuvo.

AMERIKOS VALSTYBIŲ KONFERENCIJA

Kovo 26 d. Vašingtone prasidėjo Amerikos žemyno 21 respublikos užs. reik. ministerių konferencija. Ją sušaukė JAV aptarti glaudesnio bendradarbiavimo, karinio ir ūkinio sustiprinimo reikalą idant galima būtų atsispirti augančiai komunizmo grėsmei.

(*Tęsinys 6 puslapy*)

KAIP LIETUVOS OKUPANTAI KOVOJA SU AMERIKOS BALSU

(MŪSŲ BERLYNO KORESPONDENTO)

Jau vasario 15 d. okupuotoje Lietuvoje prasidėjo agitacija prieš lietuviškąsias Amerikos Balso transliacijas. Ji buvo perduota per „radijo mazgus" ir nukreipta prieš amerikiečius, kurie norį ramius Lietuvos gyventojus įtraukti į karą. Panašaus turinio agitacija buvo pakartota per tuos pačius „mazgus" vasario 16 ir 17 d.

Ryšium su šiomis transliacijomis komunistų partijos CK išleido nurodymus vietiniams partijos komitetams, kaip turi elgtis naujai besusidarančios būklės atveju. Netrukus partijos komitetų sekretoriai sušaukė partinio aktyvo ir agitatorių pasitarimus, kuriuose aiškino būdus, kaip reiks kovoti su „imperialistine agitacija". Vėliau buvo suruošta visa eilė mitingų darbininkams ir kolchozininkams, kurių metu agitatoriai kaltino amerikiečius, kad jie nori išprovokuoti karą, sugriauti tarybinės Lietuvos gyvenimą, atimti nuo motinų vaikus, atskirti žmonas nuo vyrų, o vyrus nuo žmonų ir išvežti į vergų stovyklas, kur jie bus verčiami dirbti tol, kol jie netekę jėgų mirs, kaip musės nuo ligų ir bado. Vadinasi, gąsdino juos tom pačiom baisenybėm, kurias patys bolševikai naudoja ir kurios Sov. Rusijos pavergtų tautų žmonėms taip gerai yra žinomos.

Vasario pradžioje visokių rūšių enkavedistams buvo pavesta išaiškinti slaptus radijo priimtuvus, ypač mažuosius, batarėjinius.

Vilniaus milicijos viršininkas Šostakovski's įsakė konfiskuoti parduotuvėse ir dirbtuvėse esančias radijo priimtuvų dalis: lempas, rites, baterijas ir kita.

Gedvilas, okupantų pastatytasis premjeras vienoje kalbų, kuri buvo perduota ir per „radijo mazgus", užsienio radiją klausančiuosius išvadino svetimų valstybių šnipais ir krašto išdavikais.

Tai toli gražu ne visos gąsdinimo ir poveikio priemonės, kuriomis siekiama sutrukdyti Amerikos Balso transliacijas klausyti. Pačios transliacijos daugybės sovietinių radijo stočių yra smarkiai trukdomos. Kai kurios bangos visiškai nustelbiamos. Daugumas gyventojų apie lietuviškas Amerikos Balso transliacijas patyrė iš skubiai ruošiamų mitingų ir agitatorių pasakytų kalbų ir, savaime suprantama, padarė atatinkamas išvadas.

Ar visos okupantų pavartotos priemonės užkerta Amerikos Balso transliacijų plitimą ir, ar pagriežtintas teroras atbaido žmones jų klausyti, netikslu būtų aiškinti, nes tai galėtų tik okupantams patarnauti. (Y-a)

Ilgą laiką šiaurės polius, kaip nežinoma žemės vieta, masino įvairių kraštų „nežinomų žemių atradėjus". Tuo tarpu jį pasiekti buvo nepaprastai sunkios sąlygos. Anais laikais keliauti galima buvo tik laivais, kol galima, o pasiekus ledo plotą — šunų būrio velkamom rogėm ir pėsčiomis. Tačiau nei kelionės sunkumai, nei ankstyvųjų keliautojų nesekmė entuziastų neatbaidė. Jų net daugėjo. Tačiau šiaurės poliaus atradimas nepaprastai brangiai atsiėjo. Vien tik devynioliktame šimtmety kelionėje į šiaurės polių žuvo apie 400 žmonių ir 200 laivų, pinigiškai vertinant, tai kaštavo per 22,5 milijonus svarų.

Tik 1909 m. balandžio mėn. Amerikos laivyno inžinieriui ir šiaurinių sričių tyrinėtojui Robertui, E. Peary pavyko pasiekti šiaurės polių ir jame iškelti Amerikos vėliavą. Tai yra vienintėlė išsilikusi nuotrauka, rodanti plevenančią šiaurės poliaus leduose Amerikos vėliavą. Kampe — R. E. Peary's.

GYVENTOJU SURAŠYMAS

Balandžio 8 ir 9 d. Anglijoje bus visuotinas gyventojų surašymas. Tam tikslui išleista specialūs blankai „E", kuriuose plačiai nurodyta kaip tai atlikti. Tėvai, namų savininkai, turi surašyti balandžio 8 d. visus, namuose esančius gyventojus ir tuos, kurie į namus atvyks balandžio 9 d., jei jie niekur kitur nebus buvę įrašyti. Balandžio 9 d. paskirti asmenys lankys namus ir surinks blankus. Iki to laiko jie turi būti tinkamai užpildyti.

Surašymas daromas keleriopu tikslu: 1. Sužinoti gyventojų skaičių šiame krašte, kiek vyrų bei moterų; 2. Kiek, kokios profesijos ar verslo yra žmonių; 3. Kiek vedusių, nevedusių, kiek kurio amžiaus.

1951 m. surašymas padės susidaryti vaizdą kaip žmonės gyvena, kiek kambarių užima etc. Suteiks tikslias žinias apie pramonės hostelius bei institucijas, kuriose gyvena didesnis žmonių skaičius. Paaiškės kiek svetimšalių yra Anglijoje, kiek ir kokiose mokyklose mokosi mokinių ir t.t. Žinios padės susidaryti vaizdą apie Anglijos gyventojus ir krašto socialinę struktūrą.

Surašymo duomenys nebus panaudoti mokesčių, ar bet kokių socialinių ar tautinių įsipareigojimų reikalams. Surašinėjimas daromas statistikos reikalams.

BUVO ŠALTOS VELYKOS

Šių metų Velykos Europoje nieku neišsiskyrė iš įprastinio gyvenimo eigos. Ne mažai šventinę nuotaiką veikė šaltas, vėjuotas ir lietingas oras. Ši priežastis daug miesto gyventojų privertė susilaikyti nuo kelionės išvykti į vasarvietę, ar kurion provincijos vieton.

Iškilminga Velykų nuotaika buvo Romoje, kur tradicinio Šv. Tėvo palaiminimo Urbi et Orbi priimti Šv. Petro Bazilikos aikštėn susirinko per 200.000 žmonių.

Paryžiečių velykinę nuotaiką sugadino besi tęsiąs streikas.

Už geležinės uždangos kraštuose Velykos, kaip didžiausia metinė šventė, galėjo pasireikšti tik tiek, kiek kraštas buvo komunistų apvaldytas. Juo toliau į rytus, juo mažiau buvo Velykų žymių.

Korėjoje Velykos pasireiškė stipriu pavasariu. Iki kovo 24 d. buvo šalta ir pūtė labai stiprus šaltas Sibiro vėjas, nuo kurio kariams reikėjo ieškoti užuovėjos. Per Velykas vėjas nutilo, oras atšilo ir užkaitino saulė. Kariai numetė šiltus drabužius ir gėrėjois pirmomis pavasario dienomis.

SATELITŲ DIPLOMATAI ATSISAKO KREMLIUI VERGAUTI

Sovietų Rusijos satelitinių valstybių diplomatai tebebėga iš užsienio atstovybių. Pav. nuo to laiko, kad Čekoslovakijoj buvo įvesta komunistinė santvarka, iki dabar, apie 80 nuoš. krašto diplomatinio personalo užsieny atsisakė grįžti namo kviečiami, arba protestuodami prieš krašto sukomunistinimą, tapo politiniais emigrantais. Laisvę pasirinkusiųjų tarpe čekų diplomatų yra 10 įgaliotų ministerių.

Panašiai atsitiko ir su Bulgarijos ir Lenkijos diplomatais. Pav. Bulgarijos vien tik ministerių rango 9 asmens atsisakė grįžti į Bulgariją. Dar daugiau Lenkijos diplomatų atsisakė komunistinės Lenkų valdžios klausyti. Jų tarpe yra 10 aukštojo rango diplomatų.

GINKLUOJA SATELITUS

Praėjusiais metais pradėtas sovietinio bloko valstybių ginklavimas šiais metais dar smarkiau varomas. Tai rodo ne tik satelitinių valstybių biudžetuose padidėjusios karo reikalams išlaidos, bet ir karinių dalykų iš Rusijos į tuos kraštus gabenimas. Ypač į Balkanų kraštus daug municijos atgabenama, o tankų — ištisi traukiniai. Rumunų įgulos iš Moldavijos perkeltos Jugoslavijos pasienin, o jų vieton atgabenta iš Rusijos raudonoji kariuomenė.

PARYŽIUS BE SUSISIEKIMO

Prancūzų vyriausybė sutiko padidinti transporto darbininkams atlyginimą. Po šio paskelbimo daugumas geležinkelininkų, elektros ir dujų gamyklų darbininkai grįžo į darbą, bet Paryžiaus požeminio traukinio ir autobusų tarnautojai streiką tęsia ir reikalauja dar didesnio atlyginimo. Dėl jų streiko Paryžius jau dvi savaitės kaip neturi normalaus susisiekimo.

LIETUVA NETEKO MAUCLERE'O

Mauclere'o nebėra.

Jo mirtis lygiai skaudžiai paliečia mūsų tautą, kaip ir, keliais metais prieš tai, Milašiaus bei Baltrušaičio.

Mauclere'as nebuvo lietuvis, bet Lietuvą jis mylėjo, kaip savo gimtąją šalį.

Kaip jis pažino Lietuvą? Jį Lietuvai laimėjo Milašius. Ši aplinkybė leidžia suprasti ir jo susidarytą mūsų krašto vaizdą. Jis tiesa, ėmė domėtis Lietuva, turėdamas ypatingą nuotaiką. Jau savo pirmajame eilėraščių rinkinyje (Valandų dykysėje, 1909) jis pasirodo kaip romantiškas poetas, mėgstąs atstumus, svetimus, naujus kraštus. Lietuva, apie kurią kalbėjo Mickevičius, jam turėjo atrodyti paslaptingas, nepaliestos gamtos kraštas.

Tokia pat Lietuva buvo ir Milašiaus vaizduotėje. Bodėdamasis didmiesčiais, Milašius kalbėjo Mauclere'ui apie Lietuvą, kokią jis vaizdavo ir savo raštuose: šalis, kur žiema tęsiasi septynis mėnesius ir kur miškai skendi rūkuose.

Mauclere'as pažino Lietuvą ir tiesioginiu būdu, ją aplankydamas 1925 ir 1930 metais. Bet vykdamas į Lietuvą, jis nusivežė jau apie ją sukurtą vaizdą.

Pačių lietuvių buvo mėgiama iškelti svetimtaučių akyse du mūsų tautos bruožus: garbingą, romantizmo įtakoje įsivaizduotą senovę, su liaudies kūryba ir moderniškę, vakarietiškę dabartį. Mauclere'as rinko duomenis apie mūsų valstybės pažangą, bet nuoširdžiau domėjosi pirmuoju mūsų tautos atžvilgiu: jos primityvumu ir sveiku, iš senovės kylančiu, paprastumu. Jo kelionės tik sustiprino jo nuomonę, kad Lietuva yra idiliškas kraštas.

Tais abiem požiūriais jis ir garsino Lietuvą Prancūzijoje. Apie moderniąją Lietuvą jis daugiausia kalbėjo keliuose šimtuose straipsnių, paskelbtų periodinėje spaudoje, taip pat dviejose knygose, parašytose po pirmos ir antros kelionės: **Po balkšvu Lietuvos dangum, Lietuvos keliai ir žmonės.** Naujioji Lietuva matyti ir **Agentas N 478** romane, kur kalbama apie Klaipėdos vokietininkų veikimą. Lietuvos dabartį liečia, tik jau kitu atžvilgiu, ir 1950 metais parašyta maža knyga apie tikybinį tautos persekiojimą: **Katalikų Bažnyčios padėtis Lietuvoje.** Kultūriniu atžvilgiu dabartis buvo paliesta kitoj knygoj: **Prancūzų įtaka Lietuvoje.**

Tie visi raštai buvo svarbūs įvairiais atvejais. Bet jie buvo skirti tam tikram laikotarpiui. Jų vaidmuo, laiko atžvilgiu, tegalėjo būti ribotas.

Didesniu susižavėjimu Mauclere'as kalbėjo apie senąją, idiliškąją Lietuvą. Tokia ji matyti ir jau minėtuose raštuose, bet dar labiau Lietuvos istorijos apžvalgoje **Baltojo Raitelio kraštas,** taip pat ir dviejuose romanuose: **Kuršių įlankos duktė, Juodadvario drama.**

Ypač du Mauclere'o veikalai turi nesenstantį pobūdį: **Lietuvių literatūros apžvalga** ir **Lietuviškos pasakos,** kurių išleista jau trys laidos. Pirmasis jų buvo parašytas pagal medžiagą, kuriai surinkti talkininkavo ir patys lietuvai. Autorius turėjo gauti juo daugiausia duomenų apie naująją mūsų literatūrą. Tačiau jis domėjosi tik tautosaka ir Donelaičiu. Tuo būdu paruošta literatūros istorija kai kur lietuviams sukėlė ir nepasititenkinimo, bet ji atitiko prancūzų skonį. Lygiai didelį vaidmenį turi lietuviškos pasakos, plačiai skaitomos prancūzų mokyklose, jos supažindina prancūziukus su mūsų folkloru.

Mauclere'as savo raštais išpopuliarino Lietuvą Prancūzijoje, nepakeisdamas jos turinio, nors neaiškaus vaizdo: jo Lietuva irgi yra sena, romantiška, idiliška. Tokia ji jam patiko, tokia jis ir tegalėjo prancūzus dominti: juos patraukia mūsų senoviškasis originalumas, kai mūsų dabartinėse pastangose jie temato, gal būt teisingai, jų pačių pamėgdžiojimą.

Nenuostabu, kad Mauclère'as, kaip ir Milašius, tik tuo pačiu mūsų tautos bruožu tesidomėjo. Jis su džiaugsmu skaitydavo pasakas ir dainas. Bet jam parodžius jaunųjų poetų darbus, sakydavo: „Tai perdaug komplikuota. Poezija turi būti paprasta.

Mauclère'as mirė kovo 11 dieną, po ilgos ligos, sulaukęs 61 metų. Jis palaidotas Saint-Ouen kapuose, Paryžiaus priemiesty.

Jo tenka liūdėti, kaip didelio mūsų tautos vyro. Bet kas jį pakeis Lietuvai, kaip ir jį pamilusį Milašių?

L. Kūgys

Manchesterio Apylinkės Vaidybos Mėgėjų dėmesiui. Žinodami, kaip yra išsiilgusi mūsų visuomenė teatrinio veikalo rampos šviesoje ir žinodami kiek daug yra scenos mėgėjų, kurie šiandien rūdyja, neturėdami progos parodyti vaidybos deimančiukų, tuo tikslu balandžio 8 d., 17 val. Manchesterio Lietuvių Klube šaukiame **VAIDYBOS MĖGĖJŲ SUSIRINKIMĄ.**

Maloniai kviečiame visus, kurie esate dirbę anksčiau šiame darbe ir naujus, kurie turite noro ir meilės šiai meno šakai kultivuoti, atvykti.

Iniciatoriai

ŽMOGUS IR DARBAS

Amžiais buvo ir dabar yra pasišovelių, kurie imasi aiškinti, kad darbas yra palaima, kad jis net šventas, kad be darbo žmogus išpaiksta, pasidaro nepageidaujamas tinginys, veltėdis, net pavojingas visuomenei, o darbo žmogus — yra vertybių kūrėjas, civilizacijos kelėjas ir, apskritai, labai naudingas padaras. Skatintojų dirbti, palyginti, daug, ir jie visi švaistosi gana skambiais argumentais, tik trupučiuka keista, kad tų skatintojų tarpe mažiausiai rasime pačių darbininkų. Mat, skatinti kitą dirbti yra kur kas lengviau, gal ir maloniau, negu pačiam griebtis darbo, nes darbas, tiesą pasakius, nėra jau toks patrauklus dalykas.

Žinoma, darbas darbui nelygu, nes didelis skirtumas tarp darbo iš prievolės, iš reikalo ir darbo iš noro; tarp mėgstamo ir nemėgstamo darbo. Todėl jaukti žmogaus triūsą ir pomėgius į vieną darbo sąvoką būtų nelogiška.

Nereikia daryti plačių ekskursijų į filosofiją, kad galėtume pasakyti, jog kiekvienas privalomas darbas yra lyg savotiška bausmė žmogui. Bet skatintojai apie tai vengia kalbėti.

Tačiau tiesa lieka vis dėlto viena, kurią vertėtų pripažinti. Žmogus turi dirbti ne todėl, kad jis būtų sutvertas darbui arba, kad jis jo trokštų ar kad jo prigimtis reikalautų, bet todėl, jog jam dažniausiai nėra kitos išeities, kad jis be darbo negali pragyventi. Dar aiškiau, tokiam žmonių skaičiui pasaulyje gyvenant, žemė yra per šykšti, kad be prakaito liejimo tokia masė galėtų pramisti ir patenkinti savo būtiniausius reikalavimus. Todėl nerimtas yra tvirtinimas, kad darbas kažkokia palaima.

Adomas ir Jieva rojuje nieko nedirbo, kaip nedirbo ir visa gyvūnija. Bet už neklusnumą pirmieji tėvai buvo išvyti iš rojaus ir pasmerkti dirbti. Vadinasi, Dievas didesnės bausmės žmogui nė neparinko, kaip darbą, nes darbas buvo ir yra sunkiausia pareiga, o ne kokia malonė. Prisiminkime ir tai, kad už mūsų nuopelnus šiame gyvenime Dievas mums žada Dangų su visomis jo grožybėmis ir linksmybėmis, tačiau apie betkokią darbo prievolę Danguje joks pamokslininkas neužsimena.

Jei darbas yra palaima, tai kodėl kiekvienas, kaip įmanydamas, jo vengia? Jei darbas yra garbės ir didvyriškumo dalykas, tai kodėl už geležinės uždangos vadinamieji „liaudies priešai" grūdami į darbo stovyklas, o raudonieji „idealistai" bevelyja valkiotis apsiginklavę ir prižiūrėti dirbančiuosius? Hitleris vokiečių tautai buvo pažadėjęs po pergalės bene 50-ties metų poilsį, o visiems užkariautiesiems — darbą. Kodėl darbą, o ne dyką byvimą? Agi todėl, kad darbas nėra saldus dalykas, kad jis yra tam tikra prasme bausmė, prakeikimas, lėtas žmogaus naikinimas, jo pažeminimas, o ypač priverstinas darbas, arba darbas, kurį žmogus turi dirbti vien tik aplinkybių verčiamas. Ir mūsų globėjai visuose kraštuose šitą, atsiprašant, garbės ir palaimos dalyką, — sunkų fizinį darbą, — kur tik galėjo, mielai užleido mums.

Idealas, žinoma, būtų dirbti, ką nori, kada nori ir kiek nori, bet šito idealo toli gražu ne visi gali pasiekti. Tokį idealų laikotarpį žmogus išgyvena vaikystėje, nes tuo metu jo valia ir pomėgiai yra mažiausiai varžomi, jo fantazija yra įgyvendinama žaidimuose ir jo veikimas nėra griežtai laiko saistomas.

Savaime suprantama, kad žmogus jaustųsi labai patenkintas, jei jis galėtų, kada jam patinka, pasikapstyti savo sode, pagroti pianinu, pasiuvinėti, pasportuoti, paskaityti, pasidaryti sau, kas jam reikalinga. Tačiau kiekvienas tokių palankių aplinkybių negali turėti. Milijonai žmonių yra įsijungę į darbą dėl duonos kąsnio ir kelis dešimtmečius savo trumpo amžiaus diena iš dienos šunta, pluša, silpstą kasyklose, fabrikuose, laukuose, skalbyklose. Tenka labai paabejoti, ar jie darbą laiko palaima.

Mažesnė nedalia yra, jei žmogus gali dirbti savo pamėgtą darbą, o ypač savarankiškai. Į tą kategoriją įeina ūkininkai, amatininkai, menininkai, laisvųjų profesijų žmonės ir dalis miesčionijos. Jie laisviau kvėpuoja, jų veikimas yra mažiau kontroliuojamas.

Sakoma, kad žmogus yra šios žemės viešpats. Iš tikrųjų, jis viešpačiu ir nori būti, o ne jungo jaučiu. Todėl ir vyksta varžybos dėl patogesnių pozicijų, todėl ir išsisijoja dvi skirtingos grupės valdančiųjų — vadovaujančiųjų ir dirbančiųjų, neatsižvelgiant į valstybinę santvarką, kokia ji bebūtų. Praščiokai kantriai veržiasi aukštyn, bet vadovaujantieji labai nenoromis užleidžia savo kėdes; niekas nenori savanoriškai grįžti į žemesnę darbo kategoriją, nes kiekvienas džiaugiasi ištrūkęs iš jos. Ir tai natūralu.

Darbo klausimas mūsų nšuviesta prasme nėra naujas. Jį svarstė ir tebesvarsto filosofai, sociologai, rašytojai ir politikai. Karštesnės galvos tą problemą įveržė iki klasių kovos, užmiršdami, kad pasikeitimas rolėmis darbo esmę palieka tą pačią, nebent jei keršto troškimą pasotina. Ir kas iš to, jei buvęs dvarininkas pristatomas odų raugti? Tuo būdu darbo palengvinimo klausimas neišsprendžiamas. Čia kalba eina ne apie kokį luomą, o apie žmogų, jo asmenybę, jo prigimtį, jo dvasinį veržlumą, jo norą kuomažiausiai paklusti kitam ir jo skaudžią savijautą parsisamdant. Tokiu būdu ir žmogaus pastangos kratytis bet kokio įsipareigojimo, priešingo jo palinkimams ir pomėgiams yra pateisinamos.

Mes ir be gerbiamųjų skatintojų žinome, kad darbas turi būti padirbtas ir kad kas nors turi jį nudirbti, bet negalime sutikti, kad darbas yra palaima ar kažkoks malonumas. Jis yra liūdna neišvengiamybė ir varginimasis.

Tačiau evoliucija vyksta, nors ir iš lėto. Pažangiosios asmenybės deda pastangas, kad darbo valandų skaičius būtų mažinamas, kad mašina lengvintų žmogaus darbą, kad žmogus turėtų juo daugiau laisvo laiko pagyventi dvasiniu, kultūriniu gyvenimu, kad galėtų ilgiau savo gyvenime pasijusti laisvas.

Žinoma, tai yra svajonė, bet, vis dėlto, geros valios ir nuoseklaus veikimo įvykdoma, tačiau ne raudonųjų ar rudųjų „tėvelių ir mokytojų" vadovybėje.

L. Stasiukas

Mielą choristę ir šokėją
p. **Anelę DUMČIŪTĘ**
ir
p. **Antaną VAŽGAUSKĄ**
sukūrusius lietuvišką šeimos židinį, sveikiname linkėdami gražaus ir laimingo gyvenimo.

„Rutos" chorvedys, taut. šokių vadovas, choristai ir šokėjai

DBLS Nottinghamo skyriaus narę
p. **Anelę DUMČIŪTĘ**
ir
p. **Antaną VAŽGAUSKĄ**
sukūrusius lietuvišką šeimos židinį, sveikina, gražaus ir laimingo linki:

Nottinghamo skyriaus valdyba ir nariai

VISKĖ, ŠOKIS IR DAR ŠIS TAS

Gražu, kai Velykų proga nagrinėjame save tiek asmeniškai tiek visuomeniškai ir ieškome būdų tobulėti. Turiu galvoje p. M. Urvikio straipsnį velykiniam „B. Lietuvio" numery. Pritariu viskam, ką p. M. Urvikis rašo ir noriu dar vieną kitą samprotavimą pareikšti.

Puikus, blaivus, doras ir herojiškas buvo ir tebėra mūsų jaunimas tėvynėje. Į žvaigždynus nukreiptos jo akys, jo kojos stovėjo tvirtai žemėje, jo rankos uoliai dirbo ar tai prie arklo, ar mašinos. Jo protas ieškojo, siekė naujų intelekto pasaulių kiekvienoje žinijos srityje.

Karo pasekmėje lyg ir krikšto druskos skonis daugelio burnose išnyko ir tai, kas švaru, gražu, kas gera daugeliui pradėjo nebeegzistuoti. Lyg regėjimas būtų sutamsėjęs, lyg protas būtų aptemęs, smegenys suminkštėję nuo bombų, alkoholio ar kitokio apsvaigimo.

Atsirado pažiūrų, kad lietuviškas klubas yra „brolyti, gera vieta, kur gali traukti iš visos bonkos", kur yra grindys kulnais daužyti, stalas chroniškai lošikų draugystei. „Gerk, broliuk, čia lietuviškas baras!" „Senovės lietuvnikai išgerdavo, pakalbėdavo ir vėl išgerdavo". Garbingos atminties Simanas Daukantas, turbūt, apsiverčia karste kiekvieną sykį, kai ši frazė girtaujančių kartojama. Liūdna, kad iš viso jo senovinės istorijos lobyno ši karta tebūtų pasisavinusi tą vieną sakinį, kad senovinis lietuviško vaišingumo paprotys dabar reikštų žmonių prievartavimą prie bonkomis apkrautų stalų, kad mūsų didžiosios mokytojos Marijos Pečkauskaitės prakilnus, gražaus elgesio mokymas būtų pakeistas nauju, nieko nereiškiančiu baro „etiketu" — „Gerk broliuk! Už mano dar negėrei!"

Knygos skursta, laikraščiai vargsta, švietimas vegetuoja. Pinigo neužtenka, laiko nebelieka, energija išeikvota kitur. Darbininkų visur trūksta, o kur jaunos, priaugančios jėgos? Kur bendras naturalus troškimas imti iš gyvenimo kas geriausia, kas gražiausia, kas vertingiausia. Kur palinkimai išnaudoti visas progas, savo protą mebliuoti vertingomis žiniomis ir savo skonį išlavinti grožio dalykais.

Jei vežimėlio netempsi į kalną, jis savaime riedės žemyn. Ak, tempiame, negalime sakyti, kad netemptume. Ir straipsniais, ir paskaitomis, ir pamokslais ir kitais būdais, begti „aušrininkų, šviesininkų" dvasių prikelti nesiseka. O gal niekas iš tikrųjų nemėgina? O tempėjų vyziai prigesę. Gal ne į vieną pusę traukia?

Pagaliau, prie vyno ar alaus stiklo praleistas laikas gali būti gerai sunaudotas. Šokio menas gali patarnauti būdui neskurdinti. Ir draugiška visto partija gali būti gražus susibūrimas, panaudotas geram tikslui. M. Urvikis duoda praktiškų nurodymų, kaip viena, kita ir trečia panaudoti tautinių fondų linkme, kaip klubus ir barus pajungti bendram savitarpio švietimo ir kultūrinimo lygiui kelti.

Dar vienas dalykas. Paskutinis, bet ne paskučiausias: lietuvių klubuose reikia ne tiktai krūvos senų „penny dreadfuls", bet skaityklos kambario, kurį lankytų mūsų tautinio renesanso užsieniuose puikiausios paraiškos. Importuokime spaudą į lietuvišką klubą, kaip ją importuoja provincijų susipratėliai! Lietuvių klubuose reikia kambario, kuriame pastoviai galėtų vykti mokymosi ir mokymo darbas. Tikėkite, o mieli broliai, šitokia investicija duotų geresnius dividendus tiems patiems lietuvių klubams, negu viskės ar vyšninės gausingi stiklai.

St. Pūkinė

KILPA

F. NEVERAVIČIUS

(*Tęsinys iš* 10 *numerio*)

Saulė ėjo ant laidos. Įstriži jos spinduliai švelniai rausvino katedros frontoną, ryškindami baltus pastapus. Šventųjų ir šone, įsienėse, karalių statulos atrodė tamsios, slaptingos.

Kitapus aikštės, ties vyskupo rūmais, stovėjo keliolika karinių sunkvežimių. Iš ten per aikštę skriejo dainos garsai.

Priešais Raibį nuo Šventaragio slėnio sodelio ėjo žmonės. Mirgėjo veidai. Šiokie tokie, ir gražūs.

Vienu tarpu jis prasilenkė su porele. Susikabinę rankomis, juodu ėjo nušvitusiais veidais, pasukę galvas kitapus aikštės, iš kur sklido daina. Tamsios moters akys svajingai žvelgė karių pusėn. Juodbruvas vyras garsiai kartojo dainos posmą, charakteringai tardamas žodžius: „Thrri tankista, thrri viesolych druha, ekipaž mašiny bojevoi..." („Trys tankistai, trys linksmi draugai, kovos mašinos įgula...").

— Trys dantistai vieną dantį rovė, neišrovė, sukalė atgal, — pašiepiamai užtraukė „Tankistų" melodija patylomis Raibys ir nejučiomis nusispjovė.

Jo žvilgsnis pasileido į tolį. Susidūrė su Gedimino kalno medžiais. Ties jų viršūnėmis, pilies bokšte plevesavo dvi vėliavos. Ant negrėbšiškai pritaisyto skersinio baslio, greta trispalvės, raudona dėme ryškėjo antroji.

Raibys atsisėdo ant suolo sodelyje, užsirūkė. Jis buvo blogai nusiteikęs. Buvo ketinęs vykti į Kauną, žmonos ir sūnelio aplankyti. Direktorius neišleido. Ekstra darbui atlikti visi įstaigos tarnautojai dirba tą sekmadienį ligi pusdienio. Teko ir Raibiui būti savo vietoje.

Tie ekstra darbai. Jų pasitaiko vis dažniau. Iš kur to darbo dabar atsirado tiek daug?

„Didysis pasikeitimas". Taip, pasikeitimas. Raibys matė, kad įprastinis, ramus gyvenimas veržiasi kulvertais, kad ateina kažkas naujas. Kažkas skubus, rėksmingas, keliąs nerimą.

Šiandien popietį vyko „darbo liaudies" mitingas ir eitynės.

Raibys buvo stebėjęs pro įstaigos langą. Važiavo sunkvežimis, prisodintas karikatūriškų kaukių. Jos vaizdavo prezidentą, ministerius, politinius ir viusomenės veikėjus, įžymesnes Lietuvos gyvenimo asmenybes. Kaukės kraipėsi, lingavo didžiules galvas, mosikavo rankomis. Paskutinįjį vidaus reikalų ministerį vaizdavusi kaukė laikė rankoje grandinę, kuria buva surišta kita, sunykusio veido, darbininką vaizduojanti kaukė. Ministeriškoji kaukė ilgu rimbu plakė darbininkiškąją.

— Agitpropas neblogai pasidarbavo. Ar ne? — staiga Raibys išgirdo sakant.

Jis atsigręžė, pamatė jauną poetą, nuolatinį įstaigos bendradarbį.

— Visi jie aktoriai. Specialiai režisavo teatre, — tęsė jis.

— Man tai nepatinka, — tarė Raibys.

— Kas taip?

— Tos komedijos. Negražu. Taip niekinti buvusius valdžios žmones.

— Gal jie nenusipelnė?

Raibys patylėjo, paskui paklausė:

— Toks jau blogas buvo Tamstai gyvenimas, pone?

Poetas kiek sumišo.

— Man? Čia ne mano asmens reikalas. Darbininkų valdžioj visiems bus gera gyventi.

— Kaip bus, mes nežinom. Pamatysim. O kad ir geriausias gyvenimas, pone, bet Lietuvos nebebus. Bus Sovietų Sąjunga, — atkirto Raibys.

— Kaip tat nebebus Lietuvos? Mes būsim sąjunginė respublika. Turėsim savo atskirą konstituciją, vyriausybę, žodžiu, viską... Tačiau būsim galingos Sovietų Sąjungos globojami. Išvengsim karo pavojaus. Galėsim taikiai dirbti, kelti ūkį, kultūrą, mokslą, žodžiu, viską... Klausykit, Raiby, o kaip yra Jungtinėse Amerikos Valstybėse? Ten juk yra keliasdešimt atskirų valstybių, jos sudaro sąjungą... — įtikinėjo anas.

— Ne mano galvai, gal, tai perprasti, pone, — tarė Raibys. — Tik man rodos skirtumas yra. Man keista ir nemalonu.

Juodu sužiuro vėl į gatvę, kurios viduriu plaukė surikiuota jaunimo minia, nešina transparentais, raudonom vėliavom, portretais. Iš žygiuojančios minios kaskart veržėsi gerkliniais balsais dainuojamos rusiškos dainos.

— Ale gi juodi tie mūsų lietuviai. Visi, kaip vienas, garbiniuoti, juodaplaukiai. Ir karštuoliai, rėksniai tokie, net nuostabu, — šyptelėjo Raibys.

— Na, na... ne visi, ne visi... — murmtelėjo poetas ir pasitraukė.

Persilenkęs per palangę, Raibys toliau stebėjo eitynės. Šaligatviai buvo prisikimšę žmonių. Minia žiūrovų niūriai tylėjo. Retame veide galėjai matyti šypseną. Jei kas šypsojos, šypsnis buvo kartus ir niekinamas.

Vienu tarpu atsklido karinio orkestro garsai. Vis artėjo. Žygiavo kariuomenės dalinys. Lietuvos kariuomenės. Dabar „Liaudies kariuomene" pramintas. Išlygiuotomis gretomis, tampriai pabrėždamas kiekvieną žingsnį, ėjo ištisas pulkas. Tik jau be vėliavos. Priekinėj gretoj

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

PALMĖS IR CITRINOS VILNIUJE

Iš Rusijos į Vilnių yra atsiųsta kaip miesto sodininkai: Kotlubai'us ir Chorniakov'as. Jie pernai iš Suchumo atsigabenę citrinos skiepų ir pasodinę. Citrinos prigijusios ir puikiausiai augančios. Dabar šie Maskvos specialistai darą bandymus aklimatizuoti Vilniuje ir palmes. Okupantų spauda labai džiaugiasi šių ruselių „laimėjimais" ir tikisi, kad „mičiurinišku" metodu pakeisią šioje žemės dalyje augmeniją. Nors daugiau tuo atžvilgiu planų okupantai ir nedėsto, bet iš visako matyti, kad jiems vaizduojasi Vilnius su palmių alėjomis ir citrinų sodais, o Neris bekibždanti krokodilais.

VIENAS DIDŽIŲJŲ KOLCHOZŲ

10 kilometrų už Žagarės yra įsteigtas milžiniškas „Pergalės" kolchozas, 2.100 ha dydžio. Kolchozo valdyba sudaryta iš užgrūdytų 9 bolševikų. Visi jie gyvena Skaistgirio miestely. Bolševikai mėgsta gyventi sutelktinai, nes krūvoje saugiau jaučiasi. Dėl to visos kolchozų vadovybės dabar gyvena miesteliuose, o kolchozo laukuose retai pasirodo.

Kolchozo pirm. komunistas J. Viliūnas, vicepirm. (politrukas) Klemas Vaitiekūnas. Kolchozas jungia 168 ūkius. Į jį suvaryta 255 ūkininkai. Sudarytos 7 brigados, kurių priešakin pastatyti patikimi bolševikams brigadininkai. Pirmajai brigadai, kurion pateko daugiau bolševikų, buvo paskirta geresnė dirva, todėl derlius buvo didesnis, kaip kitose vietose. Kolchozininkams uždarbis apskaičiuotas ne pagal išdirbtus jų darbadienius, bet pagal gautą derlių. Todėl pirmos brigados kolchozininkai gavo dvigubai didesnį atlyginimą, kaip prastesnėje dirvoje dirbę.

Gyvulininkystės planas esąs įgyvendintas ir dabar 100 ha tenka 11 galvijų, 11 kiaulių, 8 avys ir 67 paukščiai.

KĖSINASI SUJAUKTI LIETUVIŲ RAŠYBĄ

Okupantai kėsinasi sujaukti lietuvių rašybą. Šituos kėslus jie slepia lietuvių rašybos reforma. Lietuvių rašybai sukoneveikti į Vilnių yra atsiųstas iš Leningrado tūlas Larin'as, sako, profesorius. Jo iniciatyva sausio mėn. įvykę pirmoji „lietuvių rašybos" konferencija. Dalyvavo Mokslo Akademijos ir universiteto profesoriai. Larin'as lietuviams profesoriams paskaitė paskaitą, kurios metu savo lingvinistinius patarimus parėmė Stalino raštų nuotrupom, liečiančiom kalbos dalyką. Vadinasi, jis pasirėmė tokio lingvisto teorijomis, kuris iš dviejų kalbų nė vienos kaip reikia nežino, nes rusiškai nepramoko, o gruziškai primiršo.

Konferencija nutarė laike penkių metų sudaryti Lietuvos tarmių žemėlapį, pasiremiangyventojų klausinėjimu ir išrinko komisiją naujam rašybos žodynui sudaryti. Į komisiją išrinkti Larin'as (laiškų didysis kalbininkas), prof. J. Balčikonis, Žiugžda, Makso-Engelso universiteto (ir toks Lietuvoje yra!) profesoriai, Pedagoginio Instituto dėstytojai, rašytojų ir visuomenės atstovai.

Prieš tai Vilniaus universitetas buvo sušaukęs konferenciją Stalino duoto laikraščiams pareiškimo rusų kalbos reikalui svarstyti. Paskaitas paskaitė naujai iškepti Vilniaus universiteto profesoriai: Gavriljan'as, doc. Nefėdov'as, prorekt. Mitropolski, vyr. dėstytojas Zaksas ir daugiau panašių „lietuvių".

NE MEKSFALTUOJA, BET PLEPALUOJA GATVES

Visokie okupantų statybos planai, kaip praktika parodė, laiku būna įvykdomi tiek, kiek jie liečia griovimą, bet ten, kur reikia ką pastatyti, niekad nei laiku, nei taip kaip suplanuota, neįvyksta. Pav. kad ir smarkiai visą laiką replanuoto Vilniaus miesto atstatymas. Nors ir nedideli užsimojimai buvo suplanuota, bet planų įvykdymas ne tik labai ilgai užtruko, bet anekdotiškas tapo. Pav. buvo suplanuota miesto gatves išmeksfaltuoti (kaip kad Kaunas seniau buvo išmeksfaltuotas). Tokiam dalykui, kaip meksfaltavimas, reikia mašinų ir medžiagos. Mašina meksfaltui maišyti (ir tik viena) po keleto metų iš Rusijos atėjo, bet kol Vilnių pasiekė, prarado kelias dalis. Kažkur dingęs jos katilas ir transformatorius. Katilas kažkur buvo rastas, bet į mašiną dar neįstatytas, nes vis dar nesąs įrašytas į „inventoriaus" knygas. Taip ir stovi: mašina vienoj vietoj, jos katilas — kitoj, meksfaltas — nežinia kur, o miestas — neatstatytas. Ilgai garsintasis „Pergalės" kinas vis tebestatomas, perstatinėjamas ir taisomas, o geležinkelio stotis — stovi vis nebaigta. Gražu tarybinėje Lietuvoje — kiekviena proga plepa Maskvos bernai.

ŠEPETYS BRANGESNIS NEGU GARVEŽYS

Okupantas kaltina Lietuvos geležinkelininkus, kad jie baidosi sovietinių naujenybių ir yra atsilikę nuo sovietinės technikos. Lietuvoje dar laikomasi senos praktikos garvežių katilus valyti, nuvažiavus 15.000 kilom. Rusai laiko, kad dažnas katilų valymas yra buržuazinis prietaras. Reikia, girdi, taupyti šepečius ir sekti ruso Kipiani'o pėdomis, kuris sugebėjo savo garvežiu nuvažiuoti 114.000 kilometrų be jokio katilų valymo. Nedaug reikia, kad tas pats Kipiani's pasakytų, jog ir pats katilas, kaip buržuazinis prietaras, garvežiui nereikalingas. O jei jis tai pasakytų, tai lietuviškieji Kremliaus bernai, įprastu vergiškumu, pakartotų ir tai.

PUOLIMAMS PROGŲ NETRŪKSTA

Okupantai puola lietuvius architektus ir architektūros valdybos viršininką inž. J. Kumpį-Kumpikevičių, kad jie iki šiol dar neįsisąmonino sovietinės epochos reikalavimų ir tebeprojektuoja statybą sekdami „supuvusiais" vakarais, o ne Rusija. SSSR architektų kritikuojamas dėl nesugebėjimo apjungti visus Lietuvos architektus ir paimti juos savo kontrolėn. Iki šio dar nesą sukurtas „lietuviškas" stilius. Vienintėlis lietuviškas ornamentas, kuris visur naudojamas, esąs tulpių motyvas. Girdi, architektūroje nekovojama su idėjiškumo stoka ir formalizmu.

LIETUVOS SUVERGINIMO VAIZDAS

Lietuviškieji Maskvos pakalikai negali nuslėpti džiaugsmo, kad Pakruojaus apylinkė, palyginus su seniau buvusia, sunkiai atpažįstama. Visą rajoną sudarą keli milžiniški kolchozai. Žalkausko dvaras esąs įlietas į „Pergalės" kolchozą ir dvaro ribų nematyti. Von Ropo dvaras paverstas sovchozu, kurį tvarko iš Rusijos atgabenti naujakuriai. Pavėzgių kaimas įspraustas į „Černiachovskio" kolchozą.

Šiame rajone bolševikai laiko 310 aktyvistų-agitatorių. Jų uždavinys — prižiūrėti kolchozininkų, dvidešimto amžiaus vergų darbą, kad lengviau būtų galima kolchozininkus valdyti ir sekti, juos visus bendrai apgyvendinti. Tam tikslui 40 namų bus perveža į naują gyvenvietę. Iki vasaros kolchozuose numatoma ir daugiau panašių maskvietiškų stebuklų įvesti. Kolchozininkams jau įsteigtos 8 politinės mokyklos komunizmo mokslui studijuoti, 4 rateliai rusų komunistų partijos istorijai nagrinėti ir 7 rateliai Stalino biografijai iškalti. 70 mokytojų iš šios apylinkės pasiųsta į bolševikinius kursus pasimulkinti.

GĖDĄ KELIĄ AIŠKINIMAI

Istorinis Institutas pernai keliose Lietuvos kasinėjo pilkapius. Dabar jis skelbia ką per kasinėjimus rado. Domina ne tiek rastieji dalykai, kiek jų aiškinimas. O jis rodo, kad kasinėtojai daugiau kaip okupantams pataikauja. Pav. Salantų apylinkėje rasta papuošalai, priklausą 9 šimtmečiui. Kadangi jie truputį panėši Rusijoj randamiems to paties laiko papuošalams, dėl to radėjai iš to perša išvadą, jog anais laikais rusai su lietuviais turėję didelę prekybą. Vakarinėje Užnemunės daly viename piliakalny rasta ginklų. Šis radinys, anot kasinėtojų rodąs, jog ir senovėje Lietuva turėjo gintis nuo vakarų.

Neteks stebėtis, kad Maskvai pageidaujant, šito instituto „archeologai", iškniaisioję kurį nors piliakalnį, paskelbs radę rudą puodo šukę ir paaiškins jog seniau Lietuva buvo vienų rusų gyvenama ir kad tik „vakarų imperialistų ir karo kurstytojų buvo sustrukdyta dabartinė komunizmo raida".

* * *

60 gydytojų iš okupuotosios Lietuvos pasiųsta į Maskvą ir Leningradą „pasitobulinti" kaip „senuose socializmo miestuose". Sovietinę santvarką geriau pažįstą prileidžia, kad daugelis iš šios kelionės atgal nebegrįš dėl to, kad ten „jiems labai 'patiks'" ir pasiprašys „paliekami".

Alcide de Gasperi's, Italijos ministeris pirm., neseniai su užs. reik. min. Sforza viešėjo Londone ir su Britų vyriausybės nariais aptarė aktualius Italijai klausimus tiek politinius, tiek ir ekonominius. De Gasperi's yra ir Italijos katalikų partijos vadas. Nuo 1946 metų, kai Italija tapo respublika, de Gasperi's tebėra jos ministeris pirmininkas, per tą laiką jis sudarė jau šešias koalicines vyriausybes. Jis yra kilęs iš kalnuotos Trentino srities, 70 metų amžiaus, senas politikos veikėjas, ilgą laiką fašistų kalintas. Iš kalėjimo buvo paleistas tik Vatikano intervencijos dėka. Laisvę atgavęs dirbo Vatikano bibliotekoje iki antrojo karo pabaigos.

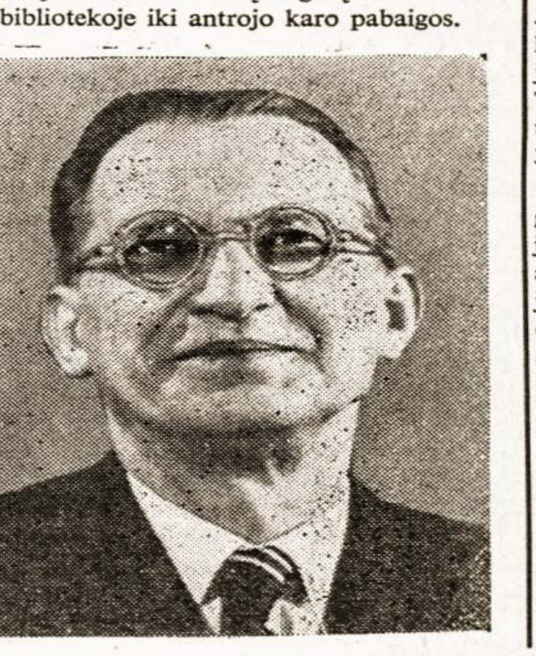

Sekmadienio rimčiai

PRISIKĖLIMO TIKROVĖ

Tikėti į Kristaus prisikėlimą reikia didelės drąsos. Tai faktas, kuriam prieštarauja prigimtis ir visi regimos gamtos dėsniai. Nieko nenormalaus nebūtų galvojime tų, kurie Evangelijose randamus prisikėlimo aprašymus atmestų paprastu paaiškinimu: „Neverta nė kalbėti apie prisikėlimą, nes tai negalimas dalykas". Ir veltui būtų dedamos pastangos prieš šį sveiko žmogaus proto protestą. Ne tik visų laikų Kristaus priešai taip galvojo. Pradžioje taip mąstė ir jo artimiausi draugai, ištikimai jį sekę per tris paskutinius jo gyvenimo žemėje metus. Ir ačiū Dievui, kad jie nebuvo lengvatikiai. Jei ne apaštalų nusivylimas, jei ne jų abejonės, kas bepajėgtų šiandien surasti argumentų vienintelio žmonijos istorijoj prisikėlimo fakto įrodymui?

Nepaisant visų padarytų stebuklų, nepaisant didelio susižavėjimo savo mokytoju, nežiūrint visų ištikimybės priesaikų, išgyvenę Didžiojo Penktadienio įvykius, Kristaus mokiniai ir apaštalai galutinai nusivylė. „Mes manėme, kad jis atstatys Izraelį..." Dabar gi viskas baigta! Jis mirė nesipriešindamas pačia negarbingiausia mirtimi. Drauge mirė visi jo mokinių planai ir viltys. Jiems nieko daugiau nebeliko, kaip su gėda pasitraukti prie savo senų darbų, stengtis užmiršti ir ieškoti ramybės po paskutinių baisių išgyvenimų. Apie prisikėlimą negali būti kalbos, nes negirdėta, kad miręs žmogus savo galia prisikeltų...

Kai, durims esant užrakintoms, Kristus staiga atsiranda tarp nusiminusių apaštalų ir savo ramybės pasveikinimu, visi nusigąsta ir tariasi matą šmėklą. Taip neįtikėtinas ir neįsivaizduojamas jiems atrodė numirusio žmogaus prisikėlimas. Kristus nebara ir nesmerkia jų už netikėjimą. Jis pats, patenkindamas sveiko žmogaus proto reikalavimus, duoda įvairių ir kito prisikėlimo įrodymus: „Ko nusigandote ir dėl ko abejojate savo širdyse? Žiūrėkite, tai mano rankos ir mano kojos. Juk tai esu aš! Palieskite mane ir žiūrinėkite. Juk dvasia neturi kūno ir kaulų, kaip kad matote mane turint. Jiems dar netikint ir besistebint iš džiaugsmo, jis tarė: Ar neturite čia ko nors valgyti? Jie padavė jam keptos žuvies dalį ir medaus korį. Paėmęs jis valgė jų akyvaizdoje... Tuomet jis davė jiems išmanymo, kad jie suprastų raštus: Taip parašyta ir taip turėjo Kristus kentėti ir trečią dieną keltis iš numirusiųjų... (Luk. 24, 38—46).

Dėl savo prisikėlimo Kristus apaštalams negalėjo palikti nė mažiausios abejonės. Jis verčia juos ištirti prisikėlimo faktą savo pačių akimis, ausimis ir rankomis. Tik tada, kai prisikėlimas jiems pasidarė jų pačių ištirta tikrove, jie išdrįso, visa palikę, niekieno neverčiami, nepaisydami didžiausių pavojų, skelbti prisikėlusį Kristų. Ne tik skelbti, bet ir savo mirtimi paliudyti prisikėlimo tikrumą.

Brangus yra, kankinio mirtimi užantspauduotas, apaštalų liudyjimas apie Kristaus prisikėlimą. Visi kritikų priekaištai sudūžta į jį. Kiekvieno tikinčiojo pareiga jį arčiau pažinti ir jį įvertinti. Tik pilnai jį pažinęs, mūsų dienų tikintysis galės švęsti Velykas, išgyvendamas prisikėlimo tikrovę ir susitikdamas Prisikėlusįjį veidas į veidą.

K.V.K.

---

vienas kareivių, abiem rankom suėmęs storoką baslį, nešė didžiulį Markso portretą. Tas kareivis buvo bene vienintelis žygiuojančių karių, einąs su iškelta galva. Visi kiti ėjo galvas nepaprastai panarinę.

Raibiui suspaudė širdį.

Prisiminė kitados dainuotą dainą: „O, Lietuvos kareivėliai niekad nedejuoja; visad linksmi, visad greiti sau dainas dainuoja..."

Pulkas žygiavo sulėtintu žingsniu, taikydamasis prie netvarkingai traukiančios priekyje minios.

— Lyg per laidotuves, — šmėktelėjo Raibiui mintis.

Raibio susimąstymą nutraukė garsiai rėkiama daina. Keliolika rankomis susikabinusių jaunų žydų ir žydaičių praėjo pro jį taku. Jie nesuderintais balsais rėkte rėkė „Katiušą" ir šlitinėjo į šonus dainos taktan.

Raibys piktai pralydėjo juos žvilgsniu ir pamatė, kad sėdi nebe vienas. Kitame suolo gale sėdėjo vidutinio amžiaus vyras, apsivilkęs juoda, gerokai padėvėta eilute. Jis šypsodamas žiūrėjo įkandin tolstančiųjų. Raibiui jo veidas pasirodė matytas. Tuo akimirksniu anas pasuko galvą, ir jųdviejų žvilgsniai susidūrė.

— Žoržik! Raibys! Da nieuželi?! (Jurgiukas! Raibys! Na, nejaugi?!) — sušuko anas ir prislinko prie Raibio. — Neatpažįsti?

Raibys žiūrėjo į aną sumišęs. Staiga jį pažino, ir kraujo banga užliejo jo veidą ligi plaukų. Nerado žodžių. Numykė.

— Aš gi Molochin'as, tavo buvęs būrininkas 134-ame Lietuviškos Brigados pulke? Prisimeni dabar?

— Prisimenu, — vargiai beišspaudė žodį Raibys, vis neįstengdamas nė nusišypsoti.

Bet anas jau kratė jo ranką.

— Tiek metų, tiek metų... — kartojo jis nudžiugęs, ar apsimesdamas. — Na, tokį susitikimą reikia aplaistyti. Eiva išgerti.

Raibys, vis tylėdamas, leidosi patraukiamas.

— O kaip jūs... kaip jūs čia? Kariuomenėj? Kodėl civiliais drabužiais? — pagaliau įstengė jis paklausti.

Molochin'as nusijuokė.

— Sužinosi. Aš jau du mėnesiai čia gyvenu. Gyvenimą jūsų stebėjau. Vargingas jūsų gyvenimas, štai kas.

— Kaip tai vargingas? O ko mums trūksta? Visko kiek tik nori, — užprotestavo Raibys.

— Ko tik nori! Kad krautuvės pas jus pilnos prekių, tai todėl, kad žmonės skurdžiai gyvena, neturi pinigų prekėms išpirkti. Štai kas. Nieko, ateis tikroji tarybinė valdžia — visiems bus gera gyventi, — įsitikinęs pareiškė Molochin'as ir paklausė: — O tu, Raiby, ką darai? Tarnauji kur?

— Tarnauju. Įstaigoj. Vyresniuoju kurjeriu.

— O kas tai per „čynas"? Tiek to, paskui papasakosi, — nutraukė Molochin'as.

Juodu ėjo įkalnyn Pilies gatve. Vienu tarpu Molochin'as tarė, rodydamas grabdirbio krautuvę:

— Grabdirbių, grabdirbių pas jus. Matyti, mirtingumas labai didelis.

— O Tarybų Sąjungoje nėra?

— Ne. Retai kur pamatysi.

— Tur būt, pas jus be grabų laidoja, — nusijuokė Raibys.

Tačiau Molochin'as jam nepritarė.

Kiek primerkęs akis, jis pasižiūrėjo į Raibį ir pasakė:

— Tu žiūrėk... Tokių dalykų nekalbėk. Aš tavo senas draugas, tai nieko... Bet tu nekalbėk perdaug.

— Kas čia tokio?

— Nekalbėk, pasakiau.

Juodu įėjo į mažą restoranėlį žydų kvartale. Kalbėjo apie šį bei tą, laukdami užsakytos degtinės ir kimštos žuvies.

Kai jau buvo susimušę kelintais stikliukais, Molochin'as paklausė:

— O kaip atsitiko, kad tu atsidūrei Lietuvoj? Tada, devynioliktais metais, po kautynių už Panevėžio, dingai, kaip į vandenį kritęs. Manėm — žuvai.

Raibys ir vėl išraudo, bet tvirtu balsu atsakė:

— Patekau į nelaisvę.

— A, į nelaisvę pas lietuvius. Tai tu vienas tik ir buvai patekęs į nelaisvę per tas kautynes, turbūt. Vienas pats? Papasakok, kaip tat buvo. Įdomu, — mykė anas.

— Ilga istorija. Kitą sykį, — atsikalbinėjo Raibys.

— Tiek to, — sutiko Molochin'as. — Išgerkim.

Išlenkęs stiklą, jis kiek palinko ties stalu, ūmai įspyrė rūsčiai plėšrias akis į Raibį ir, lėtai tardamas, pasakė:

— O mano supratimu, tu stačiai pabėgai tada pas lietuvius. Vadinasi, Raiby, tu esi dezertyras. Raudonosios armijos dezertyras...

(Bus daugiau)

Ir Jums yra galimas
ĮVAŽIAVIMAS Į KANADĄ
jeigu turite darbo ir buto garantijas. Jas parūpina ir kitus su imigracija susijusius reikalus sutvarko
Jonas J. Juškaitis
Teisinės-Kalbinės Pagalbos Įstaiga
907 Dundas Street West,
Toronto 3, Ontario, Canada.

DALIA

(2) R. SPALIS

Jiedu sėdėjo prie mažo staliuko akimis smalsiai sekdami viens kitą, širdyje stebėdamiesi įvykusiais pasikeitimais, spėliodami, kas slepiasi už mandagiai besišypsančio veido, bet jau po kelių minučių subiro ilgų metų tarpas ir, įsivogęs nuoširdumas, jaukia nuotaika persunkė buvusius draugus, kurių prisiminimai, lyg nuo kalno ratas, riedėjo šokinėdami tai prie vieno, tai prie kito objekto. Prisiminė jiedu ir savo pirmąjį valsą ir pirmąjį pasivaikščiojimą, kurį uoliai slėpė nuo klasės draugų, mandagiai nutylėjo pirmąjį bučinį, kuris užklupo prie Jesės ir, peršokę šį pavojingąjį įvykį, ilgai minėjo šimtą dienų, gimnazijos vakarą, išleistuvių balių, mokytojus, klasės draugus, o laikas tirpo, palikęs visus rūpesčius, kasdienybę.

Pagaliau Dalia, prisiminusi šeimininkės pareigas, uždegė šviesą, užtraukė užuolaidas ir virtuvėje, susitarusi dėl vakarienės, grįžo prie svečio, kur, išbaigę prisiminimus, palietė dabartį. Žilys pasakojo apie save.

— Baigęs universitetą buvau išsiųstas užsienin pasitobulinti, na tobulinausi gan ilgai. Greitai laikas bėga.

— Gailiesi grįžęs?

— Oi ne, Dalia. Nenoriu būti sentimentalus, žinai — ne poetas, bet anot jų „Nors kitur ir auksu grįsti miestai būtų, be tėvynės dūmų troški tu tenai". Dar nebuvau net tėviškėje, vis reikalai, formalumai, bet šeštadienį vyksiu.

— Ir ką ateityje esi numatęs, kokį darbą dirbsi?

MASTYMAI APIE ATOMĖLI

ATOMINĖ BOMBA SPROGSTA IR KAS TOLIAU

2. Oro spaudimas

Visokių spaudimų esama šioj ašarų pakalnėj. Be bendrų ir visiems daugiau ar mažiau žinomų spaudimų kaip, pav., atmosferinio, politinio, diplomatinio ir tt., kiekvienas mūsų yra spaudžiamas eibės bėdų ir rūpesčių, kurių neįmanoma būtų čia ir išskaičiuoti. Malonu ar nemalonu būti spaudžiamam — priklauso to, kas, ką, kur ir kaip spaudžia...

Čia galiu iš kalno visus užtikrinti, kad oro spaudimas, kilęs atominei bombai sprogus — tikrai nėra tų, maloniųjų... Šį spaudimą galima bus geriau suprasti iš vėlesnių faktų ir palyginimų. Čia bus remiamasi dar Japonijos bombardavimo duomenimis. Paskutiniųjų atombombių bandymų duomenys man, eiliniam žmogeliui, neprieinami: juos žino tik bombeles gaminantieji bei sprogdinantieji, na, ir, žinoma, suinteresuotų valstybių šnipai... Nežinau ar tai tiesa, bet sklinda gandai, kad Hirošimą ir Nagasakį sutriuškinusios atombombės dabar tetinkančios vaikams pažaisti...

Skylant atomams, atsipalaidavusi energija plieninį bombos kevalą sudrasko tūkstantinės sekundės dalies laiku. Ši, nežemiška jėga, susprogdinusi plieną, nesustoja pasilsėti, dūstelti, bet baisiu greitumu smogia į aplinkinį ramų orą ir jį nepaprastai suspaudžia. Suspausto oro banga (vad. „smūgio banga") sklinda tolyn ir tolyn visomis kryptimis ir triuškina ką tik sutinka ir ką tik pajėgia! Pradžioj smūgio banga lekia daug greičiau už garsą, bet greit prilygsta garso greičiui (750 mylių į valandą), o vėliau vis lėtėja ir jos griaunamoji galia, žinoma, silpnėja. Praktiškai užteks atsiminti, kad, sprogus atombombei, miestas 2—3 mylių plote bus visiškai sutriuškintas per 10—15 sekundžių!

Smūgio banga, sutikusi kliūtį, pav., namo sieną, — smogia į ją — ir namas sukniumba. Šis, griaunamasis veikimas priklauso spaudimo skirtumo: namo viduj spaudimas tebėra normalus, o jo išorėj — žymiai didesnis — na ir virsta siena. (Šį reiškinį lengviau suprasi tokiu bandymu: pasistatyk iš kortų namuką ir pūstelk ir taip suvaidinsi jei ne atombombės, tai nors menkos bombelės vaidmenį!) Jei namo sienos bus ypatingai tvirtos, tai oro spaudimo banga gali jų neišversti, bet užtat įsiveržusi pro langus ir kuris į vidų — čia viską sujauks. Tiesiog apačioj sprogusios bombos esą namai būna suploti, o jei labai tvirtom sienom, tai stogas ir lubos būna suvaromos iki apatinio aukšto ar net rūsio grindų.

Apie 1.000 pėdų atstu nuo sprogimo, oro spaudimas yra 10—15 kartų didesnis už normalų spaudimą. Tokio spaudimo užtenka ir žmogaus dūšiai iš kūno išspausti: — tiesioginiu smūgiu, dėl krūtinės suspaudimo ar šonkaulių sulaužymo. Palyginimui prisiminkim, kad garsaus V-1 užmušąs spaudimas buvo tik iki 50 pėdų atstumo nuo sprogimo, o namus griaunanti galia pasibaigdavo už 75 yardų! Štai kitas palyginimas. Praeito karo „paskutinis technikos stebūklas" V-2, vidutiniškai, 30 žmonių užmušdavo ir 30 sužeisdavo. O atombombės, naudotos Japonijoj, vidutiniškai užmušdavo 50.000 ir sužeisdavo 50.000!

Iki 1.000 yardų atstumo nuo sprogusios atombombės visi pastatai sutriuškinami; gali išlikti tik ypatingai sutvirtintų namų sienos.

1200—1500 yardų atstumoje spaudimo banga būna jau žymiai susilpnėjusi — tik apie 30% virš normalaus oro spaudimo. Bet ir to užtenka net mūriniams namams sugriauti, nes tai bus tas pats, ką į namo sieną smogti 15 tonų svoriu, pavyzdžiui, traukinio garvežiu!

2 mylių atstu spaudimas tėra tik 15% virš normalaus, bet ir tai jo veikimas lygus t o r n a d o (šiltesnių kraštų siaubas — viesulas, lekiąs iki 200 mylių greičiu į valandą ir paliekąs baisius pėdsakus: išrautus medžius, namų griuvėsius ir žmonių bei gyvulių lavonus!).

Trijų mylių atstu jaučiama tik stipri vėtra, pajėgianti nudraskyti stogus, iškabas, na, savaime aišku, ir bet kokios mados skrybelaites.

Bet ne vien smūgio jėgoj glūdi atombombės griaunamoji galia. Čia svarbu ir spaudimo laikas. Atombombei sprogus spaudimas tęsiasi daug kartų ilgiau negu paprastai — „senos mados" bombai sprogus. Jei paprastos bombos spaudimo banga tęsiasi mažiau negu 1/100 dalį sekundės, tai čia daug kartų ilgiau — gal sekundę ar net dvi! Tai atrodo menkas dalykas, bet sakoma, kad ir visi dideli dalykai susidaro iš mažyčių ir menkų. Juk pei silpnutį ledą perčiuožti ar greit perbėgti nesunku, bet ilgiau ant jo pastovėjus — jis įlinks ar net įluš... ir bus ne labai malonios maudynės... Arba staigiai trenk plaktuku ar kumsčiu į neužsklęstas duris jos greičiausiai neatsidarys (nebent pramuši jose skylę ar nukelsi nuo vyrių...). Dabar mažojo prišto (kuris gali buti ir moteriškas!) galiuku ar net nagu (kuris gali būti dažytas bei lakuotas!) palengva stumk tas pačias duris — ir atidarysi jas iki galo. Taigi, čia silpna jėga per ilgesnį laiką nuveiksi daugiau, negu stipria, bet labai trumpu laiku.

Smūgio banga, sutikusi nenugalimą kliūtį (kalną, pylimą) — nuo jos atšoka ir lekia kita kryptimi. Ji gali „peršokti atitinkamą tarpą ir smogti į tam tikrą vietą. Pavyzdžiuj, Nagasaki kareivinės buvo sugniuždintos 5 mylių atstu nuo sprogimo, o šalia ir arčiau buvę pastatai liko nepaliesti. Sakoma, kad atšokusios bangos gali pridaryti žalos net už 50 mylių nuo sprogimo vietos!

Praūžusią suspausto oro bangą seka praretėjusio oro banga, kurios spaudimas jau bus m a ž e s n i s už normalų oro spaudimą. Šios — „siurbimo" bangos jėga yra maždaug trečdaliu silpnesnė už smūgio bangą, bet už tai tęsiasi maždaug tris kartus ilgiau ir dėlto jų griaunamieji pajėgumai yra beveik lygūs (Pabandykit pūsti ir siurbti sriubą iš šaukšto!...). Taip namo sienos gali sutrūkinėti nuo spaudimo bangos, o sugriūti nuo siurbimo bangos! Teigiamoms ir neigiamoms oro bangoms maišantis tarp pastatų, o taip pat gaisrų įkaitintoms oro srovėms maišantis su šaltesnėmis oro srovėmis — kyla vėjai ir viesulai, kurie dar padidina gaisrų plitimą ir šioj srity joks gelbėjimo darbas būna neįmanomas.

Apskaičiuota, kad Britų miestas su 15 namų ir 45 gyventojais ant vieno akro nukentėtų taip:

1 mylios spinduliu nuo centro būtų sugriautų ar sugriautinų 30.000 namų;

1—1 1/2 mylios spinduliu būtų negyvenamų ar reikalingų didesnio remonto 35.000 namų;

1 1/2—2 1/2 mylios spinduliu būtų laikinai negyvenamų ir reikalingų remonto 50—100.000 namų.

Apie 50.000 žmonių netektų gyvybės.

Mažiausiai 100.000 žmonių liktų be pastogės.

Požeminiai įrengimai: dujos, vandentiekio vamzdžiai, telefonas, kanalizacija — nenukentėtų. Virš žemės esą įrengimai nukentėtų smarkiai.

Ž m o n ė m s tiesioginis oro smūgis nebūtų jau taip baisus. Žinoma, pačiame centre ir atvirame ore užklupti — žus, bet kiek toliau esą — bus tik pargriauti. Jei grius an minkš tos žemės — gali visai nieko neatsitikti ar gal tik turės trūkusius ausų būgnelius, laikiną prikurtimą, odos nubrėžimus ir, žinoma, daug „strioko"! Bet daug pavojingesni yra netiesioginiai sužalojimai: griūvančių namų bei jų dalių, lakiojančių mūro, medžio ir stiklų skeveldrų. Taip gi daug sužalojimų būna oro smūgio įtakoj atsitrenkus į kietus daiktus. Baisiausias čia yra tas faktas, kad užgriautieji, prispaustieji ir sužalotieji, kurie negali greičiau paeiti būna greit ugnies praryti!

Siaučiant ugnies audrai, gelbėjimo darbas būna neįmanomas. Kur ugnis dar nesiekia — gelbėjimo darbas būna apsunkintas sugriovimų, ypač gatvių užgriovimų. Čia reikalingas gerai treniruotas gelbėjimo personalas, gerai pažįstąs vietoves, slėptuvių vietas ir kt. Moraliai yra labai svarbu, kad gelbėjimo brigados ar nors pavieniai žvalgai greit pasirodytų sugriautoj srity, suteiktų būtiniausią pagalbą ir pranešty užgriautiesiems, kad pagalba jau ateina!

Paprastos slėptuvės yra gana saugi vieta nuo oro spaudimo. Namų rūsys čia taip pat gali gerai pasitarnauti, jei... namui sugriuvus ar jam degant — galima iš jo išlipti...

Tai tiek trumpai apie juntamus ir jaučiamus atombombės padarinius. Bet ne mažesni pavojai gręsia ir nuo nejaučiamo ir nejuntamo r a d i o a k t y v u m o, apie kurį kalbėsim kitą kartą.

K. Valteris

KAIP GYVENA ANGLIJOS LIETUVIAI

MIKAS PAVAŽA

LEICESTERIS

Jei nori gerus batus pamatyti — važiuok į Leicesterį, sako žmonės. Tikrai, šis miestas yra batų pramonės centras. Bet ne tik batų pramonė čia žydi; čia mezga kojines, neria visokius megstukus ir siuva įvairių kalibrų ir rūšių skalbinius; verpia ir audžia; dirba rašomasias mašinelės (Imperial) ir lipdo automobilių padangas. Bendrai, Leicesteris laikomas lengvosios pramonės miestas; anglišku mastu jis ne labai didelis, apie 300.000 gyventojų. Lietuvių čia nedaug prisiglaudė: buvo per 50, o dabar dar mažiau: 6 jau išvažiavo į Kanadą, o 15 pakėlė sparnus išskristi. Taigi, ir taip nedidelė kolonija, dar sumažės. Tik du lietuviai pirko namus; visi kiti nuomoja iš anglų po pora kambarėlių. Lietuvius į Leicesterį patraukė kaip tik batų fabrikai. Pastarieji gavo leidimus priimti EVW. Dabar lietuviai jau pasklydo ir po kitus fabrikus: vieni mezga kojines, kiti rušiuoja skalbinius, treti verpia, audžia.

Ir jūsų korespondentui pirmiausia teko sutikti „batsiuvį". Tai buvo p. Gertus.

A. Gertus, buvęs Kauno Aukštesniosios Technikos Mokyklos mechanikos instruktorius, motorų ir ypač auto specialistas. Vokietijoje, nacių laikais, dirbo Haenkelio lėktuvų fabrike, Rostoke. Į Angliją atvyko 1947 m. liepos mėn. ir pateko į Leicesterį. Stengėsi gauti darbo pagal savo specialybę, kaip automechanikas, kurie čia taip reikalingi, bet negavo. Paskyrė ir jį batų siūti, nors apie juos ir nenusivokė.

„Tai kaip gi jums sekasi batus siūti?" — pradėjau pokalbį.

„Tiesą pasakius, aš batų ir nesiuvu. Kai pagal savo specialybę darbo negavau, sutikau eiti bet kur. Pagaliau, ir pasirinkimo nebuvo. Maniau, kad fabriko darbas man bus tinkamesnis, negu žemės ūkio. Kai tada paskyrė į batų fabriką, tai taip ir dirbu vis tą patį darbą. Nemėgstu darbų kaitalioti. O darbas labai paprastas ir nesudėtingas. Mes dirbame tryse vieną darbą: klijuojame sandalėtėms guminius padus. Mūsų fabrikas dirba tik moterišką, vaikišką avalynę ir sandalėtes. Į mūsų skyrių ateina gatavas batas su vidpadžiu, o išleidžiame — su padu. Vienas mūsiškių tepa ant bato klijus, antras išskiria padus iš poros ir patepa juos klijais, o trečiasis deda padą ant bato ir siunčia toliau. Darbas lengvas, be jokių mandrybių, bet paskubėti reikia. Tačiau ligi prakaito nereikia skubėti. Mūsų trejukė per dieną priklijuoja 1920 porų padų. Kitaip sakant, per minutę reikia 4 poroms pridėti padus. Savo tarpe darbą mes keičiamės. Dėl to jau esu „išsispecializavęs" padus klijuoti".

„Darbas trunka 9 valandas. Pradedame 8 val. ir dirbame ligi 6,15, su pertrauka pietums nuo 12,30 ligi 1,45. Kitokių pertraukų neturime, nei arbatai gerti, nei parūkyti. Geriame arbatą čia pat, o parūkome tik vogčiomis. Pagaliau, rūkymams ir laiko nėra. Nors mes dirbame ne akordinį darbą, bet esame vidury tarp akordininkų, dėl to turime spėti darbą laiku atlikti, kad kitų netrukdytume. Sekmadieniai ir šeštadieniai visada laisvi".

„Kokios nemaloniosios darbo pusės?"

„Žinote, tokių kaip ir nėra. Kiek nemalonus klijų kvapas, bet apsipratau. Šiaip gi, patalpos moderniškos, šiltos, jokių dulkių ir labai šviesios. Sienų ir lubų 80 nuoš. iš stiklo. Turime gerą valgyklą, kur kasdien pietaujame. Pietūs, palyginti ,pigūs: sriuba — 2 penai, antrasis — 11 penų, o jei nori gauti gerą ir sotų antrąjį, tai gali už 1/6 ir saldųjį už 4 penus. Valgis, žinoma, angliškai gamintas".

„Didžiausias blogumas nebent tas, kad gaunu bruto sv. 5.12.0, atskaičius visus mokesčius, į rankas gaunu sv. 4.16.0. Kitokių priedų mes negauname".

„Santykiai tiek su darbininkais anglais, tiek su viršininkais geri. Skirtumų mūsų atžvilgiu nėra, o jei kartais ir pasitaiko, tai mūsų naudai".

„Ar nemanote dabar, kada jau esame „laisvi", darbo kitur ieškoti?"

„Ne, nemanau, nes rengiuosi iš Anglijos išvažiuoti".

„Kas verčia iš čia važiuoti, ir ką tikitės rasti kitur geriau?"

„Man čia nepatinka, kad visi bizniai suvaržyti ir ką nors savistoviai sunku pradėti. Nors ir „kalu" padus, per trejis metus įgudau, bet mano tikrasis amatas mane traukia ir jo nenoriu užmiršti. Tai dėl to ir rengiuosi važiuoti į Kanadą. O ten nuvykęs, pirmoj eilėj stengsiuosi įsitaisyti kokią automobiliams ir motociklams remontuoti dirbtuvėlę. Jai didelio kapitalo nereikia, pakaks turėti gerus nagus ir nusimanymo apie motorus".

„Vadinasi, Anglija nepatinka?"

„Ne, to negalėčiau pasakyti. Čia yra ir daug gerų ir pavyzdingai sutvarkytų reikalų. Paimkit kad ir tą patį darbininkų socialinį draudimą, nemokamą gydymą ir kt. Tai dideli dalykai. Ir pagaliau čia, nors žmonių ir daug, bet darbo

---

— Esu kaip ir įsitvirtinęs, žinoma neoficialiai, bet aukšta vieta man lyg ir pažadėta.

Dalios veidu perbėgo šešėlis, bet sutramdžiusi kartumą, laisvai paklausė.

— Jau pažadėta?

— Ne visai, bet penkiasdešimt procentų, kad ją gausiu, mat yra dar kandidatas. Didžiai landus, mane perspėjo, be skrupulų žmogus, kurs viską padarys, kad mane nustūmus.

— Nežinai kas?

— Nenorėjau save žeminti besiteiraudamas. Tai ne mano reikalas. Jeigu ministras randa geresnį, neturiu teisės blogesnis lįsti.

— Aš galiu tave apšviesti.

— Tu?

— Tas antrasis yra mano vyras.

Žilys sumišęs pakėlė galvą. Tvindamas raudonumas užliejo veidą.

— Dalia, aš...

— Cit, Antanai, nesiteisink, nes tu pakartojai, ką tau pavyduoliai pripasakojo, Pats pažinsi mano vyrą, tada spręsi.

— Dėkoju tau, Dalia, esu dabar tikras, kad jis aukštos moralės žmogus, kitaip tu netekėtum, tik dar vis nemalonu, kad pakartojau žodžius, kurie...

— Palik, tuoj vaistą duosiu, kurs tave išgydys. Tik klausyk. Tu pasirodo irgi karjeristas.

— Aš?

— Tu. Tik todėl gauni šią vietą, kad vedi ministerio giminaitę.

— Elzę Garmutę?

— Tą pačią.

— Galiu prisiekti pirmą kartą girdžiu, kad ji ministerio giminaitė, — dar labiau paraudo Žilys, — lig šiol tikėjausi, kad mano straipsniai, kurie pasirodė užsienio spaudoje, atkreipė ministerio dėmesį.

— Tikiu, kad neklysti, bet žmonės matai ką sugalvojo. Tas pats ir apie mano vyrą.

— Tai kiaulystė, — nerimo Žilys.

— Mano vyras, — tęsė Dalia, — sužinojęs, kad mes klasės draugai, gavo ir tavo adresą, norėdamas man malonumą padaryti.

— Aš sugėdintas, kaip niekad.

— Dėkoju. Pažinsi pamatysi. Tu jau susižiedavęs su Garmute?

— Oficialiai dar ne, bet prie to einame.

— Puiki mergaitė.

— Teisybė, tu ją pažįsti.

— Iš gimnazijos, taip pat kartą susidūriau visai neseniai. Mano vyras su jos tėvu kažkokių reikalų turi, dažnai ten sėdi.

— Taip, ji puiki mergaitė, — nutęsė susimąstęs Žilys, — kiekvienas su savo trūkumais, žinoma ir ji, bet džiaugiuosi Elzė turi charakterį nuomonę, niekad tuščias plepalas neišskrido iš lūpų.

— Tai dorybė.

— Ir didelė, Dalia. Greta savęs turime jausti vertingą žmogų, kitaip vargas. Juntu esi laiminga — tuo geriausiai liudiji apie savo vyrą.

— Prisipažįstu, tavo būsimoji mane užimponavo. Devyniasdešimt iš šimto pasigirtų, kad ministeris jų giminaitis.

Žilys nusijuokė.

— Oho, jos išdidumas vietomis net mane gąsdina...

Trinktelėjo durys ir kambarin įėjo Dalios vyras, Gasiūnas.

Žilys pasijuto lyg nejaukiai, sėdėdamas tokioje artimoje nuotaikoje su šeimininke, bet jau po kelių žodžių, po stipraus rankos paspaudimo tapo pagautas atvykėlio nuoširdumu, atvirumu ir, nors vos susipažinę, kalba lengvai užsimezgė, įsiterpė sąmojai, po kurių visi trys pasijuto be naštos, maloniai leisdami laiką, tačiau neilgam, nes Gasiūnas, žvilgterėjęs į laikrodį, pašoko.

— Posėdis, turiu skubėti. Paskutiniuoju metu nežmoniškai skriaudžiu Dalią, palikdamas ją vienų vieną. Artimoje ateityje žadu pasitaisyti, tačiau kol kas džiaugiuosi jus, ponas Žily, čia matydamas. Paglobokit ją, kol naujos pareigos užgrius. Nepavydėsiu, jei į Metropolį ir kitur užsuksite, ji vertina gerą kompaniją.

Pabučiavęs žmoną, Gasiūnas bėgte išbėgo.

ŠIAIP AR TAIP, O PATAIKYTA

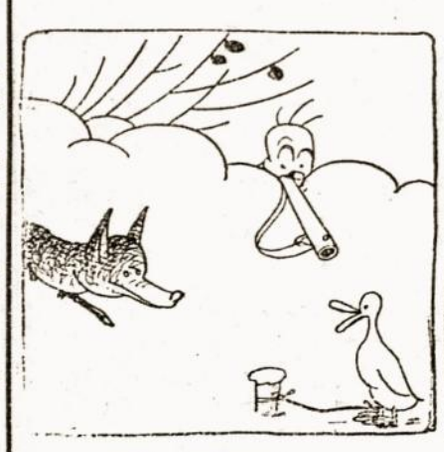

Antį paaukojo,
Kad laputė kristų.
Prireikė mat kailio
Kažkokiai artistei.

O laputei, ką gi,
Pusryčiai puikiausi.
Kur tu tokią normą
Ir už dyka gausi!

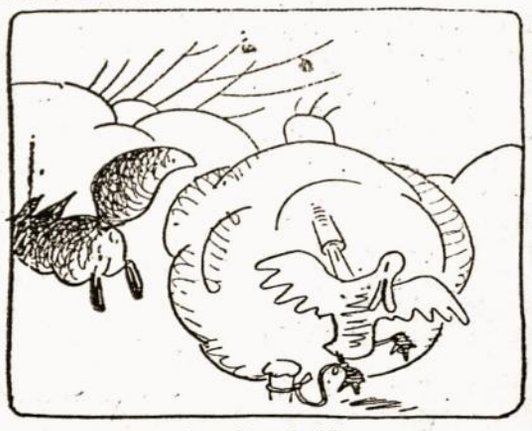

Bet į puikų kailį
Šūvis nuaidėjo.
Juk už tai artistė
Bučkį pražadėjo.

Pešk antelę, pliki,
Ir pakviesk dipuką.
Daug linksmiau praleisi
Naktį prie stikliuko.

LIETUVIAI SVETUR

Venecuelos lietuviai išsirūpino leidimą lietuvių kalba transliacijoms per valstybinį Venecuelos radiją.

Caracaso apylinkėje Venecuelos lietuviai bendrom jėgom stato namus. Jie bus panaudoti dienos metu vaikų darželiui, vakare — choro repeticijoms bei susirinkimas, o šeštadieniais — mokyklai. Vaikų daželio vedėja pakviesta R. Jarmalavičiūtė.

Organizuojasi dantų gydytojai. Naujorke ir apylinkėje gyveną lietuviai tremtiniai, dantų gydytojai, vasario 17 d. įsteigė atskirą dantų gydytojų organizaciją. Steigiamajame susirinkime dalyvavo 20 asmenų. Valdybon išrinkta: E. Liatukienė — pirm., M. Kregždienė — vicepirm. ir St. Bintakienė — sekret.

Mato Šalčiaus mirties sukaktis. Pietų Amerikos lietuvių spauda plačiai pažymėjo žurnalisto Mato Šalčiaus mirties 10 metų sukaktį. Matas Šalčius buvo žinomas žurnalistas ir visuomenės veikėjas. Jis yra vienas Lietuvių Šaulių Sąjungos steigėjų, buvo Lietuvos Telegramų Agentūros Eltos direktorius, keleto laikraščių redaktorius, o keliolikos — bendradarbis. Be to jis nemaža knygų parašė, tarp jų ir „Svečiuose pas 40 tautų", kuriai panaudojo savo kelionės po pasaulį patyrimus. Prieš 10 metų, būdamas Bolivijoj, susirgo drugiu ir smegenų uždegimu ir mirė. Palaidotas Guyramino kapinėse, Bolivijoj.

Prof. Kazys Oželis, medicinos daktaras, buvęs Vytautos Didžiojo universiteto klinikų direktorius ir teismo medicinos katedros profesorius jau antri metai dirba kaip patalogas Manteno State Hospital, Ill. Toj pat ligoninėje dirba ir jo duktė med. Dr. Sofija Oželytė. Neseniai ji ištekėjo už Dr. Wilson H. Guertin'o.

Prof. J. Balys, Indianos universitete šį semestrą skaito paskaitas apie Pabaltijo kraštų tautines kultūras.

Dail. Zoromskis iš Bogotos, Kolumbijos atvyko į Čikagą ir ieško sąlygų įsikurti.

Dr. A. Margeris, šliuptarnių autorius, parašė naują romaną. Dail. Mikas Šileikis šiam romanui piešia iliustracijas.

Dail. V. Kasiuliui, gyvenančiam Paryžiuje, Hallmark bendrovė įteikė dovaną už paveikslą „Bėgimas į Egiptą". To paveikslo spalvota reprodukcija buvo įdėta prieškalėdiniame Time žurnalo numeryje.

Aleksandras Danta, buvęs Lietuvos finansų viceministeris, dabar gyvena Bonegviloj, Australijoj. Prieš kelis mėnesius neatsargaus motociklisto suvažinėtas, ilgai gulėjo ligoninėj.

Australijos lietuvių laikraščio „Mūsų Pastogės" faktinasis leidėjas Antanas Baužė steigia nuosavą spaustuvę. Joje mano ne tik laikraštį, bet ir lietuviškas knygas spausdinti. A. Baužė jau daug metų gyvena Australijoje. Mūsų Pastogė neseniai išleido 100-jį numerį.

Brazilijos Lietuvių Sąjungos naujon valdybon išrinkti: M. Danta — pirm., B. Stankevičius — vicepirm., S. Vancevičius — sekret., A. Kublickas, K. Pranaitis, J. Mažietis ir J. Širvydas — nariais.

Mykolas Saulius, mūsų žinomas violenčelistas, šiuo metu kaip simfonijos orkestro dalyvis gastroliuoja Meksikos įlankos pakraščio miestuose. M. Saulius dirba San Antonio, Texas, moderniame 6.500 vietų teatre, kur groja simfoniniuose koncertuose ir operose. Jis jau antri metai dirba didžiojoj Amerikos scenoj.

Kolumbijoj, Bogotos miesto stalo teniso moterų varžybas laimėjo neseniai atvykusi tremtinė L. Grigaliūnaitė.

niekad netrūksta. Čia žmogus, nors ir bėdon patekęs, niekad Dievo valiai nepaliekamas. Yra įstaigos, kurios juo rūpinasi".

„Kaip bus su grįžimu į Lietuvą, jei tokie planai dėl įsikūrimo? Ar nemanote grįžti?"

„Oi ne! Tokia mintis neateina. Grįšiu kai tik pasitaikys pirma proga. Tokiam atvejui turiu ir planus susidaręs. Jei tik rasčiau nesugriautus savo namus Kaune, Lietuvon grįžęs iš pat pirmų dienų manau kurtis savistoviai. Įsitaisysiu mechaninę dirbtuvėlę ir paimsiu keleto įmonių technikinę priežiūrą".

„Gal esate kokių mašinų įsigiję, ar įrankių nužiūrėję?"

„Čia Anglijoje mano specialybei yra begalė visokių, mašinų ir mašinėlių. Bet šiandien nieko neperku. Jei jau ką įsigijai, tai reikia ir naudoti. O sąlygų panaudoti nėra. Tai negi pirksi tam, kad rūdytų? Jei pinigų pakankamai būtų, tai daug ką galima būtų pirkti. Bet be tekinimo staklių namo nevažiuosiu".

„Pagaliau, ir pinigų daug nesusitaupė. Atvažiavau, beveik, nuogas. Visko reikėjo. Kol susitvarkiau, o dabar ir žiūriu, kas tik pinigų kelionei į Kanadą užtektų. Kanadoj įsikūręs pradėsiu grįžimui į kaip reikia rengtis. Jei tik pasiseks nuvažiuoti, nes esu 50 metų amžiaus ir girdėjau, kad tokių jaunuolių Kanada nelabai nori įsileisti. Tai taip ir pakibau tarp žemės ir dangaus", užbaigė p. Gertus lyg ir susirūpinęs dėl neaiškių galimybių dar kartą emigruoti.

Atrodo, kad lietuviai eina ne blogu keliu: nepraranda vilčių į savo kraštą grįžti ir kartu stengiasi praktiškiau laikiną tremties gyvenimą tvarkyti.

LIETUVIŠKAS MAISTAS IŠ LIETUVIŠKOS KRAUTUVĖS

Seniausia Londono lietuvių parduotuvė siūlo:

Čekoslovakiška dešra	1 sv.	...	5/6
Airiška salami	1 sv.	...	5/-
Daniška salami	1 sv.	...	7/-
Kiaulienos dešros	1 sv.	...	5/6
Arbatinė dešra dėžutėse	12 oz.	...	2/9
Daniška bekonas "	12 oz. dėžė	...	3/-
Rūkyti lašiniai	1 sv.	...	4/3
Rūkyti lašiniai ploni	1 sv.	...	3/6
Sūdyti lašiniai	1 sv.	...	4/-
Olandiškas sūris	1 sv.	...	3/2
Raugintų kopūstų dėžė	30 oz.	...	2/-
Raugintų agurkų dėžė		...	2/6
Austral. riešutinis sviestas	12 oz. dėž.		2/-
Uogienė 2 sv. 6 oz. dėžė...		...	3/3
Mėsos paštetas 7 oz.	...	...	-/9

Jei užsakymas viršija 60 šil., persiuntimo išlaidas pamokame mes.

Siuntinius galime pasiųsti ir į Vokietiją.

J. LIUDŽIUS, 421, HACKNEY ROAD, LONDON, E.2. Telef.: SHOreditch 8734.

Galima gauti įvairių maisto dalykų. Reikalaukite kainaraščių arba nurodykite dalykus, kurių pageidaujate.

Išnuomojamas kambarys su baldais dviems asmenims. A. Liepinis, 18, Oldhill St., London, N.16.

Antanas Žilys nuo to karto pasidarė nuolatinis Gasiūnų svečias, pasijutęs lyg šeimos narys, nes tiek Dalia, tiek jos vyras rodė tokį nemeluotą nuoširdumą, kad atlikęs gausius reikalus, Žilys geriausiai pasilsėdavo jų draugiškoje šeimoje. Norėdamas ir iš savo pusės parodyti dėkingumą, dėjo visas pastangas trokšdamas išblaškyti Dalios vienumą, tad abu lankė Kauno prašmatniąsias vietas, nuolat susidurdami su gausiais pažįstamais. Garmutė taip pat tuo laiku buvo išvykusi, tad Žiliui laiko netrūko.

* * *

Kartą po piet, turėdamas daugiau laiko, Gasiūnas įsigilino į laikraščius karts nuo karto pieštuku pabraukdamas įdomesnį sakinį, kai tuo tarpu abu draugai kalbėjosi apie atvažiuojančią užsienio garsenybę bei būsimą koncertą.

— Tu eisi? — klausinėjo Dalia.

— Tėviškėje tikėjausi bent dvi savaites pabūti, bet atidaviau spaudai vieną referatą, taigi teks šeštadienį sugrįžti. Apie šeštą valandą vakaro atvažiuosiu.

— Tada suspėtum ir į koncertą.

— Bilietų neturiu, be to Elzė bus grįžusi, kartu eitumėm.

— Palauk, aš su vyru pakalbėsiu.

Dalia atsistojo ir priėjusi atsisėdo ant fotelio turėklo, rankas dėdama vyrui ant peties.

— Ignai, tu girdėjai apie koncertą, kuris lygiai už savaitės?

— Skaičiau.

— Antanas vyksta su Elze, o tu kaip?

Gasiūnas, padėjęs laikraštį, atsisuko į svečią bejėgiai išskėsdamas rankas.

— Mat, kaip su moterimis yra. Ar gali, jos neklausia, tik ar vykdysi mano norą. Kągi — kapituliuoju.

— Tos rūšies kapituliacija neša tau, brangusis, laimėjimą. Mokykis, Antanai, — kreipėsi Dalia į draugą.

— Geras pavyzdys visad sektinas.

— Tik vedęs neužmiršk jo. Bet, Ignai, mes visi keturi neturime dar bilietų, o Antanas už valandos išvažiuoja į tėviškę.

— Jei taip blogai, tai aš parūpinsiu, — sutiko vyras, — ponas Žily, jūs tiesiai iš traukinio pas mus užsukit, nes pakeliui, o iš čia vyksime panelės Garmutės.

— Puiku.

— Nutarta, — šūktelėjo Dalia, lyg vaikas suplodama rankomis. **(Bus daugiau)**

— O nuo kurio gi tu kalno nukritai: nuo pirmojo ir paskutiniojo negalėjai visų kaulų sukriulinti. Antrasis yra už vis aukščiausias ir smailiausias.

LENKU TIKĖJIMAS IR POLITIKA

Tarp tikėjimo ir politikos lenkuose nuo seno yra tamprus ryšys. Šis reiškinys ypač aiškiai matyti dabar, kai jie stengiasi kanonizuoti karalienę Jadvygą. Jį galima pastebėti ir tuo klausimu išleistoj prancūzų kalba knygoj **Jadvyga d'Anjou Lenkijos karalienė.**

Knyga nedidelė, bet gražiai išleista, su daugybe iliustracijų. Joje įdėti Krokuvos arkivyskupo, Paryžiaus arkivyskupijos vikaro, lenkų istoriko Halecki'o ir Prancūzų Krikščionių Darbdavių Centro pirmininko pritariamieji laiškai autorei. Knygelė išleista bažnytinės vyresnybės sutikimu.

Atrodo, kad tokiems aukštiems Bažnyčios ir istorijos mokslo atstovams pareiškus pritarimą, dėl mokslinių, istorinių ir tikybinių dalykų tikrumo, abejonių neturėtų kilti. Bet ar taip yra? Knygelei pažinti užteks pacituoti jos būdingesnes ištraukas.

To laiko, kai į Lenkiją atvyko karalienė Jadvyga, tautų santykiams nušviesti, autorei padeda lenkiškas mokslas: „Garsusis lenkų istorikas Buckner'is, ištyręs santykius tarp senosios prūsų kalbos ir lenkiškosios, padarė išvadą, kad visi išsireiškimai, liečią žemdirbystę, tikybines apeigas, atitrauktas sąvokas, buvo senųjų prūsų paskolinti iš lenkų" (12 p.). Pacitavusi tą veikalą, autorė užbaigia: „Šios kelios eilutės parodo skirtumus tarp lenkų ir vokiečių kolonizavimo metodų" (12 p.). Prūsams sukrikščioninti buvęs pakviestas ir Ordenas: „Teutonų Riterių ordenas buvo pakviestas į Lenkiją 1226 m. Baltijos pakraščio tautoms, dar pagonims, atvesti į krikščionybę" (12 p.).

Čia pat piešiama kokia buvo to laiko Lietuva: „Tikroji Lietuva apėmė Nemuno upyną, vidurinį ir žemąjį, nuo kur ji tęsėsi Dauguvos link, siekė Baltiją ir, į pietus vos Neries, Nemuno intako vidurinę dalį ir XI šimtm. lietuviai tapo normandų puolimų auka; vėliau jie buvo įvairių gudų kunigaikščių valdžios pajungti" (13 p.). Pagaliau lietuviai, negalėdami atsiginti vokiečių, nutarė jungtis su lenkais. „Tam pritarė Lietuvoj gyveną lenkai, kurie, pagal Būgą, Vilniuje įsitaisė ne 1920 m., bet 1000 metų anksčiau: „Įdomu čia priminti lietuvių filologo Būgos nuomonę, kurs, remdamasis vietovių ir upių vardais tvirtina, kad lenkai siekę pačias Narevo ir Bugo versmes ir kad jie apsigyveno Vilniaus apylinkėse VIII ir IX šimtmečiuose" (14 p.).

Pati Jadvyga parodoma kaip įdomi asmenybė. Vengrijos karaliaus Liudviko duktė, ji, ketverių metų būdama, buvo apvesdinta su austrų princu Vilhelmu: „Tai buvo ne sužadėtuvės, bet tikros sutuoktuvės, nebereikalaujančios vėliau jokių religinių apeigų, bet, kad jos įgytų nesugriaunamą galią, reikėjo laukti subrendimo (12 metų mergaitėms ir 14 metų berniukams) ir gyventi kartu" (17 p.). Jai sulaukus 11 metų, ji buvo atsiųsta į Lenkiją. Ją atsekė ir Vilhelmas. Vyro lenkai neprileido prie karalienės. Jaunoji karalienė buvusi temperamentinga, ji bėga pas Vilhelmą: „Ji palieka savo kambarius, kelių ištikimų tarnaičių lydima, nusileidžia suktais laiptais, kurie praeina pro langelį, rodomą dar šiandien Vavelio pilyje. Ji jį randa uždarytą ir sargybinius pastatytus prieš duris. „Atidarykit!", — įsako karalienė. „Uždrausta!" — atsako sargybinis. „Kas uždraudė"? — „Ponai!..." — „Bet aš esu karalienė! Duokit man savo kirvį!" „Ji nutveria kirvį ir kerta kelius smūgius durų svyriams sudaužyti" (23 p.). Bet valstybės iždininkas ją maldauja su ašaromis: „Aš, senas jūsų tėvo tarnas, maldauju: grįžkite į pilį! Kristus prašo jūsų aukos. Lietuva ir Lenkija tai prašo su ašaromis: sugrįžkite į pilį" (24 p.).

Religinė politika stengiasi perkalbėti karalienę: „Po patetiškos scenos, kurią mes ką tik parodėme, aukštosios Bažnyčios asmenybės stengėsi įtikinti karalienę, kad jos vaikystės vestuvės visiškai neturi sakramento galios. Iš antros pusės, negalima buvo atsisakyti sukrikščioninti milijonus lietuvių, kurių žemė buvo naikinama ir plėšiama Teutonų Ordeno, kuri tiesiog sruvo jų krauju ir vadinamosios apaštališkos misijos vardan" (16 p.). Bet karalienė abejojo ir meldėsi. Vieną naktį bažnyčioje ji buvo išklausyta: „Staiga kunigai išgirdo balsą, kurs visai nebuvo Jadvygos, ištariant aiškiai šiuos žodžius: „Gelbėkite Lietuvą!" — ir karalienės atsakymą: „Tebūna jūsų valia!" — Kunigas Wysz, Jadvygos draugas ir nuodėmklausys, puolė prie jos ir ją pamatė dangiškosios šviesos apsuptą. Ji atsikėlė ir jam tarė: Bus padaryta pagal jūsų patarimą, tėve, Dievas nori, Dievas įsako, aš paklausysiu". Ar Dievas kalbėjo lenkiškai, autorė nepasako.

Vedybos turėjo įvykti. Jogaila „atbėgo" (28 p.) į Liubliną. Karalienė „laukė atvykstant savo būsimojo vyro su juo didesniu nerimu, kad jai buvo kalbėta apie Jogailą, kaip apie šlykščią baisenybę ir pasakiškai storžievišką" (28 p.). Bet jaunikis pasirodė galantiškas: „Legenda sako, kad kunigaikštis ilgai stovėjo tylus prieš tą šviesų moters paveikslą ir kad, stipraus susijaudinimo apimtas, jis priklaupė ir pabučiavo karalienės žebenkštinio apsiausto kraštą" (29 p.). Tokie pat buvo ir kiti lietuviai: Skirgaila „tas senas karys, užsigrūdinęs kovose ir nepasiduodąs jausmams, krito ant kelių ir, ištiesdamas ranką, sušuko: „Pagarba jums!" Tas pats pasveikinimas buvo pasakytas kitų lietuvių kunigaikščių, bajorų, riterių, kurie nusilenkė prieš karalių dukterį" (29—30 p.).

Senovės lietuvių tikyba taip sukarikatūrinama: „Tauta garbino žaibo dievą „Perkun", jo šventyklose degė amžinoji ugnis „Znicz", kurių prižiūrėtojai „Krivis" (kunigai) ir „Wajdelots" (giesmininkai) klausė vyriausio kunigo, vadinamo „Krivė — Krivejtė". Lietuviai garbino gyvates ir driežus, auginamus šventyklose" (31 p.). Perkūną autorė taip vaizduojasi: „Puiki Perkuno šventykla buvo pastatyta viename miškelyje. Virš dvylikos į ją vedančių akmeninių laiptų stovėjo didžiulis aukuras, kur degė „Znicz". Švenykloj stūksojo milžiniška Perkuno stovyla. Ji buvo iš medžio, su sidabro galva ir aukso ausimis. Veidas buvo apsuptas juodais garbiniuotais plaukais; ilga barzda krito ant krūtinės. Dešinė ranka laikė žaibą" (32 p.).

Jadvyga buvusi įdomi ir kaip karalienė. Po vedybų pasklido gandai apie jos nepadorų gyvenimą. Juos platinę kryžiuočiai. Karalienė, esą, slaptai susitinkanti su savo pirmuoju vyru Vilhelmu. Gandonešis buvo susektas ir nubaustas: „Gniewosz atsigulė ant žemės ties karalienės kėde ir balsiai pasakė, kad skleisdamas tuos įžeidžiančius gandus prieš valdovę, jis melavo, kaip šuo. Pabaigęs šią viešą išpažintį, jis tris kartus sulojęs, pamėgdžiodamas šuns lojimą" (35 p.). Bet žmonėse abejonių liko. Jadvyga buvo apskųsta ir popiežiui, bet tai padaręs Vilhelmas iš keršto.

Jadvygos nepaprastumo ieškoma tokiose srityse, kur mažiausia kas tikėjosi. Ji pastatoma greta Žanos d'Ark. Esą kaip pastaroji, taip ir Jadvyga buvusi didelis karo vadas.

Karalienės paskelbimas šventąja užsitęsė dėl įvairių priežasčių. Pirmiausia, dėl brangumo. Jis turėjo tiek kainuoti, kaip karas: „Vladislovo Jogailos sūnus, karalius Kazimiras (1447—1492) darė Romoje žygių dėl karalienės Jadvygos kanonizacijos, bet tuo metu kanonizacijos bylos išlaidoms surinkti pinigai buvo panaudoti 1883 m. kare su Turkais tėvynei ginti" (71 p.). Taip pat autorė pastebi po atitinkama iliustracija, (64 p.) kad po 1918 m. visi lenkų pinigai buvo išleisti su Jadvygos atvaizdu, bet, nežiūrint tai, visų tų pinigų vertė greit nusmuko.

Dabar vėl pradėta Jadvygos kanonizacijos byla.

Ši knygelė galės dominti savo anekdotais priešmokyklinio amžiaus vaikus. Ar karalienė Jadvyga bus paskelbta šventąja, ar ne, šis klausimas priklauso Bažnyčios vadovybei. Bet atrodo keistas lenkų įsitikinimas, kad paskelbimas šventąja reikalauja karalių bei vyriausybių žygių, daug pinigų ir daug maldų.

(Wanda de Lada. Hedwige d'Anjou. Reigne de Pologne. Paris, 1950, 88 pusl. in-8).

L. Kvietinskas

LENKIŠKOS UOGIENĖS

Vyšnių 2 sv. 6 unc. svorio dėžė	...	3/6	
Braškės, avietės arba **slyvos** apie 2 sv. 6 unc. dėžė	...	3/6	
Vyšnios sunkoje 2 sv. dėžė	... ...	3/6	
Renklodai (slyvos) sunkoje 2 sv. 1 unc. dėžė	... ...	2/6	

MĖSOS GAMINIAI

Kiaulienos dešra	1 sv....	...	6/6
Palendvicinė dešra	1 sv....	...	7/6
Lietuviška dešra	1 sv....	...	6/-
Krokuvinė plona dešra	1 sv....	...	6/-
Šviežia, rūkyta dešra	1 sv....	...	5/-
Lenkiška kiauliena 29 unc. dėžė		...	9/-
Lenkiška kiauliena 12 unc. dėžė		...	4/6
Tikros frankfurtinės dešrelės 10 unc. dėžė	...	...	4/6
Rūkyti lašiniai	1 sv. ...	... ...	4/6
Lašiniai (1 col. storio)	1 sv.	... ...	4/-
Paprasti lašiniai	1 sv. ...	... ...	3/6
Lašiniai (virimui, gab.)	...	... ...	3/-
Braziliškas paštetas	6 unc.	... ...	1/-
Švieži lenkiški krienai	1 sv. ...	... ...	2/6
Grikiai (košei)	1 sv. ...	... ...	1/9
Žydriosios aguonos	1 sv. ...	... ...	2/6
Čekiška (lunch) **mėsa**	1 sv. ...	... ...	3/6

Rauginti kopūstai „Hart" 10 litrų dėžė, su prisiuntimu 15/-, **Raug. agurkai** 5 litrų dėžė, su prisiuntimu 9/6.

Užsakymai didesni kaip 60 šilingų vertės, siunčiami mūsų kaštu; mažesnės vertės užsakymams reikia pridėti 1/6 įpakavimo ir persiuntimo išlaidoms.

J. RICHARDS (Butchers) Ltd.

91-93, CHARTERHOUSE STREET, LONDON, E.C.1.

TELEFONAI: Valdybos — CLE 5877, siuntinių skyrius — BER 3281.

TRUMPOS NAUJIENOS

* Prez. Truman'as paprašė parlamentą paskirti papildomai Amerikos Balso reikalams 97 milijonus dolerių. Už šiuos pinigus bus pastatyta daugiau radijo stočių ir tuo būdu padidinta už geležinės uždangos esančioms tautoms teisinga informacija.

* Vertybių rinkoje jau pasirodė aukso gabalai, su Sov. Rusijos ženklais, 400 uncijų svorio (11 kg. 340 gr.), parduodami po 14.000 dolerių.

* Vakarų Europoje pradėjo veikti „Laisvosios Rusijos" radijo stotis. Ji rusų ir ukrainiečių kalbomis ragina Rusijos tautas sukilti prieš Stalino klikos valdžią, o vakarų kraštuose esantiems raudonarmiečiams, kuriems gresia suėmimas, pataria bėgti į vakarus. Tokiems bėgliams globoti esą vak. Berlyne įsteigtas komitetas. Nurodomas ir jo adresas — Gieselerstr. 13. Šitai propagandai, spaudos žiniomis, vadovaująs revoliucinis komitetas. Jo centras esąs Hamburge, o skyrius — Berlyne. Komitetas turi galingą radijo stotį, kuri galinti būti girdima ir giliai Rusijoje.

* Amerikos krašto aps. min. gen. Marshall'is pareiškė, kad nuo Korėjos karo pradžios iki šio laiko, vadinasi per devynis mėnesius, JAV karinės pajėgos padvigubėjo ir dabar siekia per 2.900.000 žmonių. Tuo tarpu antrojo karo metu tokio dydžio karinėms pajėgoms sukurti reikėjo 21 mėnesio.

* JAV suteikė Indijai pašalpos 2 milijonu tonų javų ir pradėjo javus gabenti. Indijoje, kaip žinoma, dėl sausros buvo nederlius. Dėl to daugely krašto sričių žmonės badauja. Nors Amerika ir suteikė Indijai tokio dydžio pašalpą, kokios ji prašė, bet daugelis indų veikėjų mano, kad Sov. Rusija jiems būtų dar didesnę pašalpą davusi. Tuo tikslu Indijos maitinimo ministeris oficialiai kreipėsi į Sov. Rusijos valdžią, teiraudamasis, kokiomis sąlygomis, kiek ir kada Indija galėtų iš Rusijos gauti javų, bet jau trys mėnesiai kaip jokio atsakymo nesulaukė. Šis mėginimas ne vieną indą išblaivins nuo raudonojo apsimulkinimo.

* Šių metų IRO vadovybė pasirašė susitarimą su Kanada ir N. Zelandija dėl DiPi priėmimo. Kanada priims 50.000, o N. Zelandija — 2.000 DiPi. Panašus susitarimas pasirašytas ir su Brazilija. Pastaroji pasižadėjo priimti dar 5.000 DiPi.

* Vokietis pianistas Arntz'as Duesseldorfe be pertraukos skambino pianu 198 valandas ir tuo būdu laimėjo pasaulinį skambinimo ilgumo rekordą.

* Praeitą savaitę Sov. Rusija perėmė visai savo valdžion satelitinės Lenkijos pramonės vadovavimą. Svarbiausiais patikėtiniais paskyrė 8 rusus, kuriu 6 yra karininkai. Šis faktas rodo, kad Lenkijos pramonė bus pritaikyta Rusijos ginklavimo reikalams, panašiai, kaip daugumas ryt. Vokietijos pramonės.

* Šiemet paprastasis JTO pilnaties susirinkimas bus Paryžiuje, lapkričio 6 d. Už pasiūlymą, kad JTO pilnaties susirinkimas įvyktų Europoje, balsavo 24, kad Amerikoj — 17.

* Adm. Schoffel'is, Amerikos karo laivyno aprūpinimo tarnybos viršin. pareiškė, kad netrukus JAV laivynas bus aprūpintas naujo tipo torpėdomis, pritaikytomis kovoti su povandeniniais laivais, naujais įrengimais raketiniams sviediniams paleisti, kurie galės būti panaudoti ir tada, kai laivas pasinėręs.

* Europos ūkinė komisija, esanti Ženevoje paskelbė, kad pernai vak. valstybės išlydė 139.670.000 tonų plieno, tuo tarpu Sov. Rusija ir jos satelitiniai kraštai tik 32.228.000 tonų.

* Maskvos „Pravda", Rusijos komunistų partijos oficiozas, tik dabar pastebėjo, kad Markso mokslas yra nuobodus. Esą 1.200.000 studentų marksizmas dėstomas labai nuobodžiai, dėl to esąs nuobodus.

* Kovo 11 d. Londone, Temzės upėje įvyko tradicinės Kembridžo ir Oksfordo universitetų irklavimo lenktynės. Nežiūrint lietaus ir šalto vėjo, daug tūkstančių žmonių buvo pakrantėje susirinkę. Lenktynės laimėjo Kembridžas.

* Prancūzų spauda pranešė išdaigas vienos rusės emigrantės Paryžiuje. Ji, pasivadinusi Gromyko's žmona, lankėsi aristokratų namuose, valgė, gėrė ir apie politiką kalbėjo kritikuodama Staliną ir visus kitus Kremliaus viešpačius. Idilija baigėsi tuomet, kai paaiškėjo, kad Gromyka, vykdamas į Paryžiaus konferenciją, žmonos neatsivežė.

* Jugoslavija kreipėsi į Ameriką prašydama savo pramonei žaliavų už 30 milijonų dolerių.

* Kanada pateiks Italijai vienai divizijai apginkluoti atitinkamus ginklus, ir mašinas.

* Amerikos karinės įstaigos Vokietijoj priims į Amerikos kariuomenę 2.500 savanorių, kilusių iš už geležinės uždangos esančių kraštų 5 metų tarnybai. Bus priimami nevedę vyrai, nuo 18 iki 33 metų amžiaus. Atlikę karinę tarnybą, galės tapti Amerikos piliečiai.

* Egipto karaliaus Faruk'o vestuvės su panele Sadek'e, buvusia Egipto diplomato sužadėtine, bus gegužės 6 d. Karalius yra 31 m. amžiaus, o jaunoji — 17. Tai bus trečios iš eilės Faruk'o vestuvės. Pirma jis buvo vedęs Persijos šacho seserį, su kuria, pagyvenęs, išsiskyrė, 1939 m. antrą kartą vedė Egipto teisėjo dukterį, su kuria išsiskyrė 1948 m., esą dėl to, kad ji jam gimdžiusi tik mergaites.

* Amerikos kariuomenėn iš atsargos buvo pašaukta 40.000 leitenantų ir kapitonų, o dabar šaukiama 1.000 majorų ir 400 pulkininkų.

* Amerikos institutas žmonių nuomonei tirti pranešė duomenis dėl santykių su Sov. Rusija. 48 nuoš. pasisakė netikį, kad taikiu būdu galima bus su Sov. Rusija klausimus išspręsti, 44 nuoš. tokiai galimybei tiki, o 10 nuoš. susilaikė nuomonę reikšti.

* Rumunijoj yra didžiausios iš Sov. Rusijos satelitinių kraštų naftos versmės. Iki šiol jos buvo naudojamos rusų vadovaujų rumunų, bet šiuo laiku visa Rumunų naftos pramonės vadovybė pavesta Sovietinės kariuomenės vadovybei. Rumunijos kasyklų min. G. Vasilichi's ir valstybinio plano komisijos pirm. I. Vidrascu's iš vietų atleisti.

* Prieš Velykas iš Amerikos didelis karinis lėktuvas, Globemaster tipo, su 53 žmonėmis į Angliją, išlėkęs, kaž kur pakeliui dingo. Jo ieškoti buvo pasiųsta į tam tikras vietas daug lėktuvų ir keli laivai, bet per 4 dienas nepavyko lėktuvo pėdsakų rasti. Lėktuve buvo daugiausia Amerikos lakūnai.

* Austras žurnalistas Bleibtreu'as, 29 m. amžiaus, tvirtinęs, kad jis parūpinęs nuodus Goering'ui laike Nurembergo teismo, kuriais jis kalėjime nusinuodijo, vak. Vokietijoj sulaikytas ir šią savaitę bus teisiamas. Tuo laiku, kai Bleibtreu'as pasigyrė, amerikiečių įstaigos pareiškė, kad bus patrauktas teisman arba kaip talkininkavęs nusikaltėliui bausmės išvengti, arba kaip melu žeminęs teismo autoritetą.

* Prancūzų karinis lėktuvas, išskridęs iš Paryžiaus krašto aps. min. Moch'o pargabenti, sprogo ore. Žuvo trys žmonės. Spėjama, kad lėktuvan buvo padėta pragaro mašina, taikyta Moch'ui.

* D. Britanijos, Amerikos ir Čilės jūrų laivyno karininkai svarsto planus Magelano sąsiaury karinei bazei įkurti. Magelano sąsiauris yra Pietinės Amerikos smaigaly ir jungia Atlanto vandenyną su Ramiuoju.

* Singapūre angliškų mokyklų mokiniai mokomi kaip gintis nuo teroristų puolimo. Šito dalyko mokoma dėl to, kad paskutiniuoju metu dažnai buvo užpuldinėjamos mokyklos plėšimo tikslu.

* Brazilijos šiaurės Rytuose, dėl ilgai užtrukusios sausros, kilo džiumos, šiltinės ir dezinterijos epidemija. Su epidemijom kovoti į Parahybą pasiųsta kelios gydytojų ekspedicijos.

* D. Britanijoj šiais metais sveikatos apsaugos reikalams bus išleista 398 milijonai svarų, t.y. 5 milijonais daugiau, kaip pereitais metais. Ligoninėms skiriama — 285 milijonai, 15 ½ milijono daugiau kaip pernai. Vaistininkai, dantistai ir okulistai gaus 145 milijonus — 13 milijonų svarų mažiau kaip pereitais metais.

Balandžio 7 d. 6,30 val. vak. Bradforde, Green Lane School salėje ruošiami

DIDELI TARPTAUTINIAI ŠOKIAI

karnavalo nuotaika, romantiškomis šviesomis ir kt. Gros Korneliaus orkestras. Bilietai: 2 šil.

Prašomas atsiliepti V. Didžbonas, anksčiau gyvenęs Londone. Jį žiną prašomi pranešti. Ieško motina. Rašyti: E. Kutka, 615 Price St., Morris, Ill. U.S.A.

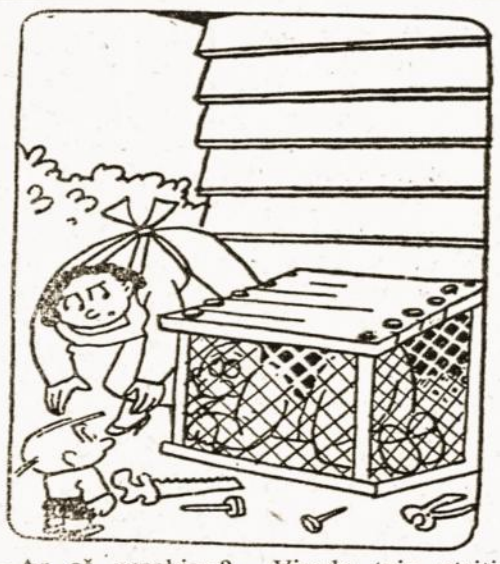

— Ar aš nesakiau? Visada taip atsitinka, kai jūs, vyrai, bandote ką nors gera padaryti.

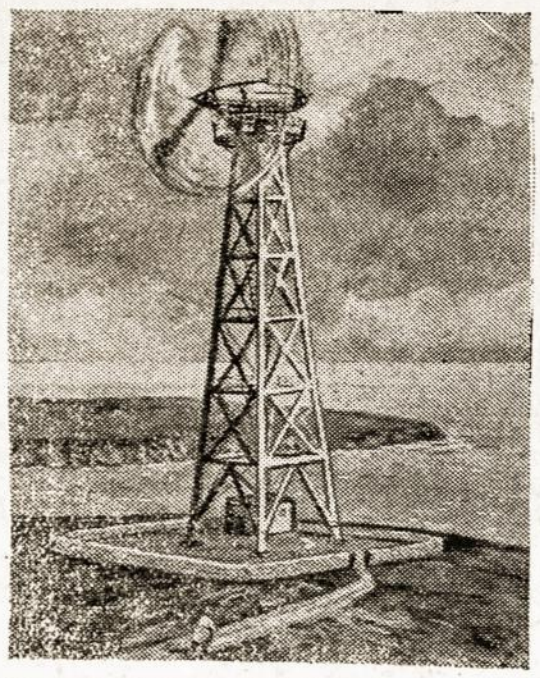

Jau net labai senais laikais žmogus sugebėdavo panaudoti gamtos jėgas, kaip tekantį vandenį ir vėją, naudingam darbui dirbti. Sriaunus vanduo ir dabar dar labai dažnai įkinkomas elektros jėginėms sukti, todėl ne vienam gal kyla klausimas, dėl ko gi vėjas tam tikslui, palyginamai labai retai tėra panaudojamas?

Priežastys yra šios: pirma — vėjo nepastovumas ir antra — didelės įrengimo išlaidos. Tik vidutinio didumo generatoriui sukti yra reikalingi didžiuliai sparnai ir tokios oro jėginės pastatymo išlaidos labai neproporcingos gaunamai naudai.

Vis dėl to Anglija, turėdama labai vėjuotą klimatą, ryžtasi pasistatyti vėjo varomų elektros jėginių. Apskaičiuota, kad tuo būdu būsią pagaminta per metus tarp trijų ir septynių su puse milijonų kilovatvalandų elektros. Tai sutaupysią Anglijai nuo dviejų iki keturių milijonų tonų anglies kasmet.

SPORTAS

„VILNIUS" TARPTAUTINIAM KREPŠINIO TURNYRE

Kovo 10 d. Leedso Universiteto patalpose įvyko tarptautinis krepšinio turnyras. Į jį buvo pakviestas ir „Vilnius" atstovauti Lietuvai. Gaila, kad pakvietimas buvo gautas vėlai ir todėl nepavyko sudaryti lietuvių krepšinio rinktinę, kuri šiame turnyre gal būtų atsiekus kokių nors laimėjimų.

Nors ir nepasiekdamas jokių laimėjimų „Vilnius" jau vien savo dalyvavimu puikiai reprezentavo lietuvių vardą, gindamas tautines spalvas. Mūsų trispalvė, tarpe kitų tautų vėliavų, puošė rungtynių salę.

Šiame turnyre, be lietuvių, dalyvavo: Leedso Universitetas, Dolobran AC (buv. Anglijos meisteris), Londono LDS (1950 m. Anglijos meisteris), Lakenheath USAF (amerikiečių lakūnų rinktinė) ir Gent USB (Belgijos universitetų meisteris).

„Vilnius" sužaidė su Gent USB 45:63 (24-27) ir su Lakenheath USAF 48:99 (25:46). Turnyro nugalėtojo vardas ir taurė teko Lakenheath USAF, kurie finale laimėjo prieš LDS.

Populiarėjant krepšiniui Anglijoje, tenka rimtai susirūpinti lietuvių krepšinio rinktinės steigimu. Vis dažniau ir dažniau mums arsiranda progų dalyvauti ne eilinės reikšmės rungtynėse. Nors ir pajėgiausios mūsų komandos, pavieniai kovodamos neįstengia atsiekti tai, kas galima būtų padaryti susijungus į vieną pajėgų vienetą. Tiesa, šis reikalas ne šiandien yra iškilęs, jis jau senai judinamas, bet taip ir nepajuda iš to taško. Visuomet po panašių turnyrų, rungtynių, ypač kai tenka susidurti su amerikiečiais, mes pamatome, kad jau pats laikas mūsų pajėgesnius krepšininkus suburti į reprezentacinį vienetą.

Aišku, kad čia susiduriame su opiausiu mums klausimu — finansais. Bet vis tik reikalinga imtis kokių žygių. Bandykime įsisąmoninti, pradedant eiliniu sportininku, tautiečiu ir baigiant DBL S-ga, kad šiandien sportas yra viena palankiausių dirvų Anglijoje, kur galime garsinti Lietuvos vardą. Tad neapleiskime šios dirvos. Tik bendromis jėgomis dirbdami, aukodami savo jėgas, sunkiai uždirbtus grašius, sukursime reprezentacinius vienetus, ir tuomet galėsime pasidžiaugti bendro darbo vaisiais. **J.B.**

DAINA IR SPORTAS NOTTINGHAME

PIRMOJI DAINŲ ŠVENTĖ ANGLIJOJ

Kovo 31 d. 6 val. 30 min. p.p. Nottinghame, Sycamore Rd. Schools (Lietuvių Klubo „Romuvos" salėj) bus dainų šventė. Programoje: jungtinis ir atskiri Londono ir Nottinghamo chorai. Po programos — šokiai. Visus kolonijos ir plačiosios apylinkės lietuvius kviečiame atsilankyti. Vieta iš miesto centro pasiekiama 31 autobusu.

Kovo 31 d. ir balandžio 1 d. DBLS Sporto Sąja, Nottinghame, Meadow Boys Club, Trent Bridge salėje, rengia D. Britanijos lietuvių

PAVASARIO KREPŠINIO TURNYRĄ

Turnyro pradžia šeštadienį, 12 val. ir finalinės rungtynės sekmadienį 11 val. Vieta iš miesto centro pasiekiama 43, 45, 46, 48 autobusu, iki Trent Bridge.

Rengėjai

„BRITANIJOS LIETUVIS" savaitinis laikraštis. Redaktorius — K. Obolėnas, leidžia — D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba, 43, Holland Park, London, W.11. REDAKCIJA — raštus taiso bei trumpina savo nuožiūra. Nesunaudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei nepridėtas pašto ženklas. ADMINISTRACIJA: prenumeratos kaina: D. Britanijoje — metams 32 šilingai, pusei metų — 17 1/2 šilingų, metu ketvirčiui — 9 šilingai. Užsieny: metams — 5 U.S.A. doleriai. SKELBIMAI: Spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šilingas. ADRESO PAKEITIMAS 1 šilingas. REDAKC. IR ADMIN. TELEF. PARk 9699.

Printed by: M. Caplin & Co. Press Ltd, 15, Dunheved Road North, Thornton Heath, Surrey. Tel. THO 2727

SAVAITĖS IVYKIAI

(Tęsinys iš pirmojo puslapio)

Prez. Truman'as, atidarydamas konferenciją pasakė, kad sovietų agresyvinė plėtra gresia visam laisvam pasauliui, o Europoj ji siekia pavergti tas tautas, kurioms Amerika dėkinga už jų kultūrą. Jei tos tautos taps sovietinių karinių pajėgų ir sovietinės griaunamosios veiklos iš vidaus aukomis, tuomet Amerika neteks ne tik kultūrinių ir religinių saitų su Europa, bet ir tarptautinė prekyba, kuria taip labai remiasi Amerikos gerbūvis, bus staiga sunaikinta. Tuomet Atlanto pakrantėje įsipirmautų priešiška pajėga, kuri panaudotų milžiniškas Europos galimybes vakarų pusrutulį užpulti. Neprileisime iki to. Vakarų pusrutulis turi padėti laisvoms Europos tautoms kovoti su ekspansija.

JAV užs. reik. min. Acheson'as savo kalboje pabrėžė, kad niekad Amerika iki šiol nebuvo tokio didelio pavojaus grėsmėje, koks dabar gresia visoms laisvojo pasaulio tautoms iš Sovietų Rusijos pusės. Naujojo Sov. Rusijos imperializmo instrumentai yra milžiniška karinė mašina ir tarptautinis komunistinis judėjimas. Šitam pavojui Amerikos valstybės atsispirs glaudžiau bendradarbiaudamos su JAV kariniu ir ūkiniu atžvilgiu sukūrę bendrą apsaugą.

ARGENTINOS SENSACIJOS

Argentinos parlamentas nutarė paskirti komisiją „La Prensos" dienraščio klausimui ištirti ir pavedė jai, jei bus reikalas, į leidimo reikalą įsikišti. Toks nutarimas Argentinos sąlygose reiškė ne ką kitą, kaip laikraščio atėmimą iš tikrojo savininko ir užsimojimą sulikviduoti nepriklausomą spaudą.

Po šio nutarimo „La Prensos" leidykla buvo užimta, o laikraščio leidėjas Dr. Paz'as ieškomas suimti. Bet pastarasis, numatydamas tokią dalykų eigą, pabėgo į Urugvajų.

„La Prensos" likvidavimas plačiai buvo svarstomas pasaulio spaudoje ir daromos labai nepalankios prez. Peron'o diktatūrinei valdžiai išvados. „La Prensos" klausimas yra iškeltas JTO Informacijos komitete ir pažadėtas iškelti Amerikos valstybių užsienio reikalų ministerių konferencijoje. Tačiau Argentinos užs. reik. ministeris, norėdamas tokio klausimo iškėlimą apsunkinti, konferencijos išvakarėse pareiškė, kad „La Prensos" klausimas esąs Argentinos vidaus reikalas ir dėl to negali būti šioje konferencijoje keliamas. Tačiau toks pareiškimas nesumažino susidariusios nepalankios Argentinai nuotaikos.

* * *

Prieš Velykas Argentinos prez. gen. Peron'as spaudos atstovams pranešė, kad Argentinos mokslininkų grupė, prof. Richter'io, buv. austro, vadovaujama, suradusi būdą pigiai atominę energiją gauti. Laboratorijoje pavykę atomus suskaldyti veikiant didele temperatūra, panašiu būdu, kokiu atomų skaldymąsis vykstąs saulėje. Šito metodo atradėjas esąs prof. Richter'is. Pastarasis paaiškino, kad Argentina galės atominę energiją pasigaminti. Tam tikslui ji statanti didelę „saulinę krosnį", kurioje atomai bus skaldomi tokiu pat būdu, kaip jie skaldosi saulėje.

Šis prez. Peron'o ir prof. Richter'io pareiškimas buvo ne maža sensacija ir dėl to susilaukė atominės fizikos žinovų dėmesio. Tačiau jie šią sensaciją smarkiai sukritikavo, pažymėdami kaip praktiškai neįvykdomą dalyką. Kuomet šis dalykas „neprigijo" mokslinėje srityje ir sensacija greit išblėso, savaime iškilo klausimas kokiu tikslu visa tai buvo padaryta? Jis galėjo turėti tik politinį tikslą. Tai padaryta Amerikos valstybių konferencijos išvakarėse ir siekta padidinti Argentinos prestižą pietų Amerikos valstybių tarpe ir nukreipti dėmesį nuo Argentinos vidaus reikalų, kur stiprėjanti prez. Peron'o diktatūra naikina demokratines ir spaudos laisves.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

Sktn. Spalis iš L.S.S.A. Vadeivos pareigų pasitraukė. L.S.S.A. Vadeivos pareigas eina psktn. K. Vaitkevičius (55, Byron St., Derby).

STOVYKLA

Šių metų lietuvių skautų vasaros stovykla prasidės liepos 28 d. ir tęsis iki rugpiūčio 5 d. Stovyklos vieta bus paskelbta vėliau.

Tuojau, Miela Sese ir Broli, darbovietėje susitvarkyk taip, kad tavo vasaros atostogos sutaptų su stovyklos laiku.

Vėliau bus teikiamos indormacijos. Apie stovyklą ir visais skautų reikalais, kreipkis į psktn. K. Vaitkevičių, nurodytu adresu.

TAUTOS FONDUI AUKOJO

DBLS-gos skyriai: Silsden 4 sv. 2 šil., Buxton 2 sv. 13 šil. 6 p. (iš jų 14/6 Maž. Lietuvos Fondui), Bolton 1 sv. 10 šil. 9 p., Moota 1 sv. 1 šil., Ettington Park 1 sv., Alsager 15 šil., Halifax 6 šil., B. Kmieliauskas 5 sv., Z. Kučinskas 1 sv., V. Juodišius 1 sv., Česnauskas 15 šil., V. Akelaitis 10 šil., J. Feilas 10 šil., J. Andriuškevičius 10 šil., V. Rutkauskas 10 šil., J. Bernatavičius 10 šil., A. Agintas 10 šil., L. Šarkys 5 šil., J. Simanavičius 10 šil.

Mgr. W. Swiderska atlieka mediciniškas kraujo analizes (Wassermann, Kahn), šlapumo ir kitas 16,St.Gabriels Rd., London,N.W.2, tel.GLA 8776